

Uvodnik

Igor Gregori

Prihodnost naših Marijinih domov

V krovni organizaciji SSO in slovenskem verskem občestvu v zamejstvu je že dalj časa govor o tematiki, ali bolje problematiki, slovenskih Marijinih domov v tržaški škofiji. Ta poslopja so dejansko slovenska, nastala so ob prizadevanju in žrtvovanju ter denarni podpori slovenskih vernikov in slovenskih katoliških organizacij.

Vprašanje, s katerim se soočamo že vrsto let, in sicer pomanjkanje slovenskih duhovnikov v zamejstvu, hkrati vsebuje tudi skrb za prihodnost Marijinih oziroma mladinskih domov. Pri tem moramo sestaviti dvojni seznam. V prvega gre uvrstiti osebe-ustanove, ki imajo v lasti in upravljajo nekatere domove ter so s statutom priznani s cerkvenega in civilnega vidika. V drugo kategorijo pa sodi nepremičninska imovina, ki dejansko pripada posameznim župnijam (kar dejansko pomeni škofiji), kljub temu da jo upravljajo Slovenci.

Med prve gre uvrstiti Šentjakobski dom pri Sv. Jakobu na ul. Concordia (lastnik je Šentjakobsko kulturno društvo), Marijin dom pri Sv. Ivanu v ul. Brandesia, kjer med drugim potekajo tudi sezone Gledališkega vrtljaka (lastnik je Marijino društvo Kraljica svetega rožnega venca - Opera Mariana Regina del Sacratissimo Rosario), Dom Jakoba Ukmarja v Škedenju v ul. dei Soncini (lastnik je Škedenjsko kulturno društvo) in Marijin dom na ul. Risorta: le-ta ima v tej skupini najstarejšo zgodovino, lastnik poslopja je Marijina kongregacija Marija milostljiva. V župnijski lasti pa so domovi v Svetem Križu, Mačkoljah, Dolini, Boljuncu, Borštu, Bazovici, Zinkov dom na Opčinah in Marijin dom v Rojanu (Rojanska Marijina družba ima svoj statut, nima pa v lasti Marijinega doma na ul. Cordaroli).

Ustanove, ki upravljajo Marijine domove in ki razpolagajo s statutom, naj bi imele s formalnega vidika večjo gotovost, da bi tudi v prihodnje te nepremičnine ostale v slovenskih rokah (tudi v primeru prodaje, naj bi denar ostal Slovence); manj trden pa je položaj 'župnijskih' domov, kjer Slovenci nimajo dokončne besede, kar pomeni, da se njihov slovenski predznak lahko spremeni ...

Država je močno poostriala pravila za ustanavljanje novih cerkvenih oseb, to je ustanov, ki bi - kot v primeru prvega seznama - s svojimi statuti obvarovali ali bolje obdržali domove v slovenskih rokah: verjetno bi bilo potrebno poiskati rešitev druge, morda s poenotenjem uprave vseh domov znotraj iste ustanove.

To je vsekakor izredno delikatno in večplastno vprašanje tudi zato, ker je preveč časa ostalo nedorečeno. To je navsezadnje tematika, pri kateri se morajo slovenski verniki zediniti, pravniki, duhovniki, odborniki posameznih domov pa poiskati pravilne rešitve. Zavedati se moramo, da je vzdrževanje teh naših domov tudi vedno večje breme zaradi 'skromnih' finančnih okoliščin, v katerih nam je dano živeti: ta imovina predstavlja sicer dragocen potencial, ki zahteva ustrezne gospodarne pristope.

V nedavni številki Našega vestnika smo brali, da je škedenjski kaplan in predsednik Slovenskega pastoralnega središča, g. Dušan Jakomin, dobil pooblastilo od škofa za sklic sestanka, na katerem bi se morali duhovniki in odborniki posameznih domov domeniti o načrtu glede ohranitve Marijinih domov. Prvo srečanje je bilo v petek, 19. septembra, drugo pa pred kratkim: upati je, da so to prvi koraki na poti izdelave sinergije, ki so ga Marijini domovi morda preveč časa pogrešali. Čas je, da se najdejo ustrezni odgovori in pravi ljudje, ki bi tej kočljivi zadevi vestno in gospodarno sledili.

"Barkovljanka" brez vetra, a s slovenskimi zmagami

Foto D&M

NARODNI DOM Svečana proslava ob 40-letnici Slorija

Potreba po Inštitutu je večja danes kot takrat, ko je nastal

"Zdi se skoraj neverjetno, da manjšinska družba z določeno težavo šele sedaj sprejema stvarnost, na katero je Slorija opozarjal že pred dvema desetletjema ali celo tremi desetletji, začenši s spremenjeno strukturo otrok, učencev in dijakov v vrtcih in šolah s slovenskim učnim jezikom v Italiji".

Ta misel predsednika Slovenskega raziskovalnega inštituta Milana Bufona je bila le ena izmed mnogih, ki so sestavljale njegov nagovor na svečani proslavi ob 40-letnici ustanovitve manjšinske raziskovalne ustanove: le-to so v veliki dvorani Narodnega doma v petek, 10. oktobra 2014, s svojo navzočnostjo počastili številni inštitucionalni gosti, začenši z ministrom za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazdom Žmavcem, tržaškim županom Robertom Cosolinijem in slovenskim veleposlanikom v Italiji Iztokom Mirošičem ter Slorijevimi nekdanjimi in sedanji sodelavci.

Bufonova misel, ki smo jo uvodoma navedli, zgovorno pravi o tem, da so zlasti politični in družbeni akterji slovenske narodne skupnosti v Italiji v različnih obdobjih večkrat raje preslišali napovedi Slorija in prezrli izsledke njegovih raziskav: najbrž zato, ker so bili ti nefunkcionalni v tedanjih interesih. Večje upoštevanje pogledov strokovne opazovalnice bi morda izboljšalo ustroj naše manjšine ali vsaj okreplilo njene obrambne oziroma razvojne mehanizme. Dejstvo je, da je bil intelektualni potencial Slorija premalo izrabljen, prav tako pa je res, da se v zgodovini Slovenskega raziskovalnega inštituta zrcali preteklost slovenske manjšine v Italiji, čeprav je bila ob ustanovitvi in vse do družbeno-političnega preobrata izpred 25 let izraz ene same organizacije, SKGZ.

Govor Milana Bufona

Od tod je Milan Bufon izhajal v svojem govoru, v katerem je obnovil štiridesetletno delovanje raziskovalne ustanove, ki je bilo po eni strani usmerjeno v razvoj konceptualnega okvira, v katerem se je razvijala dejavnost Slorija, po drugi pa v spremin-

Predsednik Slorija Milan Bufon in minister Gorazd Žmavc (foto IG)

janje položaja in vloge slovenske manjšine v vse bolj integrirani evropski stvarnosti. V zgodnjih 70. letih prejšnjega stoletja se je v sklopu prevladujoče manjšinske levice širila potreba po izdelavi predlogov, ki bi na inštitucionalni ravni pripomogli k uza-konitvi narodnostnih pravic Slovencev v Italiji. Ta želja je v sebi nosila potrebo po čim bolj poglobljenem proučevanju slovenske manjšine: od tod leta 1974 nastanek Slorija, ki so ga tedaj močno zaznamovale marksistične teorije pobudnika Inštituta

Karla Šiškoviča (on je razloge za zapostavljen položaj manjšine pripisal nadvladi 'tlačiteljske večinske buržoazije'). Povod zanj pa je bila mednarodna konferenca za manjšine v Trstu. Bufon je poudaril enoten in odprt značaj, "ki označuje Slorija že od njegovega nastanka, saj je k sodelovanju pritegnil vse potencialne sodelavce in strokovnjake ne glede na njihov svetovni nazor in politično opredeljevanje". Inštitut je že takrat tesno sodeloval z NSK, Inštitutom za narodnostna vprašanja in Inštitutom za geografijo v Ljubljani ter v vidiku deželne razsežnosti odprli podružnici v Gorici in Čedadu (s svojo strokovno podporo je prispeval k oblikovanju dvojezične šole v Špetru). Budget je bil dokajšen: leta 1984 je znašal 350 milijonov lir. Slorija je v prvem desetletju priredil kar nekaj odmevnih posvetov, npr. o slovenskem šolstvu in o socioekonomskih in prostorskih vprašanjih Slovencev v Italiji; s publicističnega vidika je bila ključnega pomena študija Danila Sedmaka in Emidija Susiča Tiha asimilacija - psihološki vidiki nacionalnega odtujevanja iz leta 1984.

/str. 11
IG

Concordia et Pax

V soboto, 18. t. m., bo združenje Concordia et Pax priredilo dve jesenski srečanja v nizu prireditev Poti spomina in sprave. Ob 15. uri bo v Podgori pred cerkvijo srečanje, na katerem bodo spregovorili o žrtvi fašizma Lojzetu Bratužu, ki so ga črnosrajčniki nasilno zastrepili s strojnimi oljem, umrl je 16. februarja 1937. Ob 16. uri bo srečanje pri župnišču v Štmavru, kjer se bodo spomnili duhovnika Alojzija Obida, ki so ga ubili komunisti v Podsobotinu januarja leta 1944. Spominskih srečanj in molitve se bosta udeležila tudi goriški nadškof msgr. Carlo Maria Redaelli ter koprski škof msgr. Jurij Bizjak.

Predstavil se je novi ljubljanski nadškof Stane Zore "Papeževo odločitev sem sprejel v duhu pokorščine"

V dvorani ljubljanske nadškofije se je v petek, 10. t. m., trlo časnikarjev, saj se je prvič javno predstavil novi ljubljanski nadškof p. Stane Zore. Tiskovno konferenco je vodil dr. Tadej Strehovec, tiskovni predstavnik Slovenske škofovske konference. Strehovec je na tiskovni konferenci dejal, da bo škofovski posvečenje p. Staneta Zoreta na praznik Kristusa Kralja vesoljstva, v nedeljo, 23. novembra 2014, ob 15. uri v ljubljanski stolnici.

"Tudi v svojem imenu pozdravljam vse vas. Najprej gotovo zravem sebe pomožnega škofa Antona Jamnika in generalnega vikarja Antona Marklja. Naj vam povem prvi vtis. Pred leti sem bil na Triglavu in je bila nevihta. Ampak tisto je bil mačji kašelj, kar se je

jenja. Ljubezen ne pozna meja in vedno potrebuje konkretnost, tako kakor je Jezus deloval in umrl v konkretnih življenjskih okoliščinah. To konkretnost nam v različnih življenjskih okoliščinah zagotavlja Cerkev, ki je občestvo verujočih v Kristusa, pot Cerkev pa je človek ne kot proizvajalec in potrošnik, ampak kot človek, ki je upodobljen po Božji podobi in zato nosilec neodtujljivega dostojanstva, ki mu ga nihče ne sme zanikati ali mu ga odvzeti.

Želim si, da bi kot ljubljanski nadškof z vsemi kristjani in z vsemi ljudmi dobre volje ustvarjal primerne okoliščine, v katerih bi vsi in brez razlike z veseljem živeli svoje človeško dostojanstvo in vse svoje sposobnosti in moči usmerili v prizadevanje za mir, medse-

tudi naglasil, da je v slovenski Cerkvi veliko zdravega in mladostnega, plemenitega, sam pa se zaveda, da so jedro Cerkve verniki in duhovniki, ki živijo okrog Kristusa in s svojim delom pričujejo o njem.

"Želim si, da bi kot ljubljanski nadškof z vsemi kristjani in ljudmi dobre volje ustvarjal primerne okoliščine, v katerih bi vsi in brez razlike z veseljem živeli svoje človeško dostojanstvo in vse svoje sposobnosti in moči usmerili v prizadevanje za mir, medse-

bojno razumevanje in skupno dobro. V združevanju vseh naših moči vidim najboljše zagotovilo, da v našem času in v tem prostoru oblikujemo ustrezne okoliščine za mirno in spoštljivo sobivanje vseh ljudi v ljubljanski nadškofiji in naši državi.

Papežu Frančišku se zahvaljujem za imenovanje, ob katerem čutim zelo veliko odgovornost. Vse duhovnike, redovnike, redovnice, vse katoličane in vse kristjane, pa tudi vse ljudi dobre volje vabim, da skupaj ustvarimo prostor sožitja, dialoga in medsebojnega spoštovanja v dobro vseh nas, zlasti najbolj ubogih in najbolj ogroženih.

Vsem omenjenim se zahvaljujem za voščila in čestitke ob imenovanju. Na poseben način izrekam zahvalo za dobre želje vsem sobratom škofom, predsedniku republike, predsedniku državnega zbora in predsedniku vlade. Duhovnike, redovnice in redovnike prosim, da mi stojijo ob strani z molitvijo. Zahvaljujem se jim za njihovo delo v Cerkvi in za pričevanje življenja. Močno se naslanjam na njihovo sodelovanje in pomoč. K sodelovanju pa vabim tudi vas, ki delate v medijih.

Z vašo pomočjo in sodelovanjem lahko v ta prostor prinesemo več optimizma, več veselja in pristnega zadovoljstva".

Po izjavi in pozdravu pomožnega škofa msgr. Jamnika je novi ljubljanski nadškof odgovarjal na vprašanja in s svojo umirjenostjo pokazal, da je sam na strani sv. Frančiška, ki zahteva od vseh pastirjev, da "dišijo po ovcah, kot je

Foto JMP

tam gori bliskalo, v primerjavi z vsem, kar se je bliskalo, ko sem prišel noter. Vedno se človek kaj novega nauči in doživi", je dejal msgr. Zore na začetku, nato je prebral izjavo: "Ko je med nas prišel novi prevod Svetega pisma, ki ga imenujejo Slovenski standardni prevod, sem med preroškimi knjigami zasledil izraz: 'Zgodila se mi je Gospodova beseda'. Ko sem tako oblikovan izraz prvič prebral, me je neprijetno zbudel. Prej smo bili navajeni slišati: 'Prišla mi je Božja beseda'. Počasi sem začel razumevati, da sta Božja beseda in Božja volja nekaj, kar se v življenju človeka zgodi. Ob imenovanju za ljubljanskega nadškofa sem začel to besedno zvezo razumevati še globlje in veliko bolj osebno. Imenovanje se je zgodilo na praznik svetega Frančiška Asiškega, našega redovnega ustanovitelja, ki je imel željo ne le prenoviti Cerkev po Božjem naročilu, temveč živeti sveti evangelij našega Gospoda Jezusa Kristusa v Cerkvi. V tem je vsa skrivnost njegovega življenja in njegovega nepojmljivega vpliva na sodobnike in vse kasnejše generacije kristjanov.

O razlogih, zakaj se je papež Frančišek odločil, da me imenuje za ljubljanskega nadškofa, ne razglabljam in jih ne želim iskati. Gospodu nunciju, ki je v papeževem imenu vodil posvetovanja in poizvedovanja, sem navedel vse svoje pomisleke in vse svoje slabosti. Ker vse to ni zadoستovalo, da bi nuncij odstopil od papeževega sklepa, sem omenjeno odločitev v duhu pokorščine sprejel kot služenje Kristusovemu evangeliju, Cerkvi in človeku. Evangeljska ljubezen je bila in je izraz Božje bližine s človekom, ki se ne ustavi pri naših preračunavanjih, kompromisih in zavrtnih, ampak gre do križa in vsta-

Foto JMP

Jurij Paljk

Ob imenovanju novega ljubljanskega nadškofa Čestitke predstavnikov SSK in predsednika SSO

Spoštovani Msgr. Stane Zore Imenovani ljubljanski nadškof in metropolit Prejmite v imenu Slovenske skupnosti, zbirne stranke Slovencev v Italiji, in v najinem osebnem imenu iskrene čestitke, da Vas je papež Frančišek imenoval za ljubljanskega nadškofa in metropolita. V opravljanju Vaše nove službe Vam želiva uspešno delo na božji njivi, del katere je tudi naša matična domovina Slovenija. Naj se pri tem še največ sadov rodi na področju spoštovanja človekovega dostojanstva, socialne pravičnosti, pomoči revnejšim družbenim slojem in pri ovrednotenju dialoga ter narodne sprave.

Naša politična stranka že 40 let deluje s ciljem povezovanja Slovencev v Italiji za skupno delo pri udejanjanju pravic, ki bi naši narodni skupnosti omogočale normalen družbeni razvoj. V tem zelo cenimo nenadomestljivo vlogo slovenskih duhovnikov in redovnikov pri podeljevanju cerkvenih zakramentov, pastoralnem delu ter vodenju slovenskih župnij kot tudi pri povezovanju slovenskih vernikov na obeh straneh meje. Cerkevna služba in še posebej evharistija in kateheza v slovenskem jeziku so namreč temelj za ohranitev zdrave narodne zavesti med Slovenci v zamejstvu. Tega pa se je slovenska Cerkev vedno zavedala, še posebno takrat, ko je bilo potrebno priskočiti na pomoč zaradi pomanjkanja slovenskih duhovnikov. Žal je to vprašanje tudi v sedanjem času še posebno pereče in upava, da bomo Slovenci na Goriškem, Tržaškem in Vi-

demske lahko še vedno računali na duhovno pomoč iz Slovenije. Prejmite pristrčne pozdrave in voščila za zares plodno pastirsko službo pri stalni prenovi cerkvenega občestva v duhu evangelija in po zgledu sv. Frančiška Asiškega.

**Deželna predsednica SSK
Fulvia Premolin
Deželni tajnik SSK
Damijan Terpin**

Spoštovani Msgr. Stane Zore Imenovani ljubljanski nadškof in metropolit V imenu Sveta slovenskih organizacij in v svojem imenu Vam iskreno čestitam za imenovanje za ljubljanskega nadškofa in metropolita. Za novo poslanstvo, ki Vam ga je zaupal papež Frančišek, Vam voščim obilo božjega blagoslova z željo, da bi lahko slovenska Cerkev po Vas in Vaših duhovnih in redovnih sodelavcih živela iz ljubezni našega gospoda Jezusa Kristusa, po zgledu njenega zvestega učenca sv. Frančiška Asiškega. Kljub temu da slovenski ver-

niki v Furlaniji Julijski krajini pripadamo drugim škofijam, se iz srca veselimo Vašega imenovanja, v prepričanju, da Vam naša stvarnost ni nepoznana, saj ste nekaj časa živeli in delovali na glavnem romarskem svetišču na Primorskem, Sveti Gori. Prav k svetogorski Mariji se zatekajo tri kulture našega prostora - Slovenci, Italijani in Furlani - in v bogastvu različnosti dvigajo skupne molitve in prošnje za mir, spoštovanje in skupno delo, v tem času pa še najbolj za nove duhovne in redovne poklice. V tem smislu si nadejamo, da boste lahko v sklopu Vaše pastirske službe, skupaj z Vašimi sobraty in v okviru Slovenske škofovske konference, imeli pred očmi tudi ta del slovenskega naroda, ki mu je življenje Cerkve v Sloveniji od nekdaj zelo pri srcu.

V iskrenem upanju, da se bova lahko čim prej srečala, Vam še enkrat čestitam za novo pastirsko službo. Bog, naš skupni Oče, naj Vas živi na mnoga leta!

**Deželni predsednik SSO
Drago Štoka**

Deželni svet FJK

Kmalu o slovenskem šolstvu

Kot je bilo že sporočeno, je SSK seznanila parlamentarne predstavnike SVP s skrb vzbujajočim stanjem slovenskih šol na Goriškem in Tržaškem in dvojezične šole v Špetru, na podlagi tiskovnega sporočila, s katerim je Sindikat slovenske šole podčrtal kritičnosti. Gre za pomanjkanje ravnateljcev in glavnih tajnikov, za vprašanje prihodnosti goriškega pokrajinskega urada za slovenske šole, za priznanje sindikata ter spoštovanje mednarodnih obvez. Interpelacijo so podpisali poslanci Daniel Alfreider, Mauro Ottobro, Plangger Albrecht, Schullian Manfred in poslanka Gebhard Renate.

Kot je sporočilo deželno tajništvo SSK, bo obravnava o slovenskem šolstvu v FJK na dnevnem redu ta teden.

Povejmo na glas

Odločneje nad večje probleme

Dogodki okrog izjemno nevarne bolezn, kot je ebola, so nas opozorili, kako težko ali prepočasno se človek loteva večjih problemov, seveda v svojo škodo. Kmalu zatem, ko je prišlo marca do sedaj največje organizacije pričela opozarjati, da utegne priti do razmaha širših razsežnosti in da podcenjevanje ni na mestu. Razviti svet se ni odzval več kot toliko, čeprav se je ebola nevarno razširila v Gvineji, Liberiji, Sierra Leone, torej v Afriki, in je umiralo vse več ljudi. Do izrazitejšega premika je prišlo šele pred nedavnim, ko so odkrili obolelo osebo v Združenih državah Amerike in v Španiji. Vsa zadeva je zahrbtna toliko bolj, ker bolezenski znaki izbruhnjejo šele tri tedne po okužbi, medtem pa okuženi že seje bolezen okrog sebe. Dodati je treba tudi, da so se odloženje največje Zdržene države Amerike, ki bodo na izvor bolezn poslale še nove ekipe zdravstvenih delavcev, po potrebi pa tudi vojake, ki lahko zagotovijo potrebno izolacijo obolelih in pogoje za njihovo zdravljenje. Ob obotavljanju, kar se tiče boja proti eboli, ki se ponaša z zelo visoko stopnjo umrljivosti, se je mogoče spomniti še nekaterih večjih problemov človeka in človeštva, kjer ravno tako prihaja do izraza nemoč. In zaradi nje se problemi bolj ali manj nemoteno poglabljajo, kar nas potiska v nesposobno vlogo premaganca. Tu imamo v mislih rastoče onesnaženje ozračja ter tudi zemlje in morja, onesnaženje, ki se že preveča

v podnebne spremembe z neslutnimi, zagotovo ne dobrimi posledicami. Zdi se, kot bi bil navedeni problem prevelik, da bi ga sploh lahko pričeli zares učinkovito reševati. Pri tem pride do nekakšnega začaranega kroga nemoči in miselnosti, ki to nemoč napaja, da bi le-ta okrepljena porodila še bolj nemočno miselnost: saj ni ali ne bo tako hudo, jaz ali mi še nismo v nevarnosti, če so že kje vremenske posledice uničujoče, se ne bodo zgodile meni in nam. Tukaj bi bil uspešen le svetovni nastop, človeštvo vseh držav bi moralo sestati za isto mizo in ukrepati v korist vseh. Nekakšna vsezajemna solidarnost, ki pa je trenutno še ne zmoremo, preveč je v ospredju prestižna borba med civilizacijami, preveč je na delu osvajanje energetskih virov, brez katerih ne bi mogli vzdrževati sedanje ravni življenja, kaj šele da bi jo izboljšali. V okviru večjih in ravno tako neprimerno obravnavanih problemov bi lahko navedli odnos do ribežnikov, kjer celo v Evropi ne more in ne more priti do resnično skupnega reševanja stvari, zaradi česar nam vsa zadeva raste preko glave in zaman čakamo, da se bo rešila sama od sebe oziroma kar sama minila. Jasno je, da bi se morali na vseh ravneh z velikimi problemi spopasti odkrito in neustrašeno in to čim prej. Pač v duhu nasveta, da se je najbolj koristno najprej lotiti najtežjih zadev, sicer se čutimo poražene in zato vse druge manjše težave hitro dobijo podsesterjeno ali postotterjeno moč.

Janez Povše

Oktobar, mesec misijonov

Za Jezusa ni noben kraj obrobni!

Ne obstajajo obdobja v svetu, razen za tistega, ki je bogat. Vsak kraj, ki ga naseljuje človek, je središče: njegovega življenja in Gospodovega z njim. Obstajajo pa kraji osamljenosti, zavrženosti in trpljenja. Ti kraji so povsod prisotni, na vseh

predelih sveta in so "obrobni" samo za tiste, ki tam ne živijo. To pa niso obrobni kraji za Jezusa. On živi v njih od nekdaj, so njegovo središče. In kot Zanj so tudi za nas kraji, ki morajo postati središčni za naše življenje. Biti misijonar pomeni živeti kraje revščine. In to

začenši z najbližnjimi. Živeti revščino, ki nas obdaja, pomeni odkriti lepoto našega bivanja, kot nam o tem priča življenje vsakega pravega misijonarja. Našel je dragoceni biser in je zanj vse prodal. Vsak od nas je lahko tisti misijonar in živi revščino, ki je ob njem. Tako tista revščina zanj ni več obrobna, pač pa središče kot za vse tiste, ki so v njej vedno živeli. Ne imeti obrobni krajev... ljubiti vsak naseljen prostor... to je sreča za človeka. Veselje do življenja, ki si ga vsi želimo in ga živi ter oznanja papež Frančišek, ima svoje možne temelje samo v solidarnosti. In da ostanemo na področju svetovne misijonske nedelje je to sprememba obrobja-periferije, vsake periferije v središču. To dejanje se zgodi v medsebojni, vzajemni ljubezni, ki je dar, je odkritje, da v be-

di, ki nam je najbližja, živi Gospod zgodovine in življenja. To je solidarna ljubezen in poslanstvo za vse nas, da ga uresničujemo v družini, v delovnem okolju, zdravstvu in skrbstvu, v socialnih politikah. Povsod so misijonski kraji in vsakdo je lahko tam pričevalec Božje ljubezni v skladu s svojo velikodušnostjo in z lastnimi zmoglostmi. Svetovna misijonska nedelja nas spominja, da so obrobja v resnici središča za Jezusa in za vse tiste, ki v njih živijo. V teh krajih lahko najdemo veselje do življenja. In to je lahko v šotorskem naselju, v središču mesta ali v kaki vasi Slonokoščene obale, z mladimi pri veroučnem srečanju. V naši škofiji smo izkusili veselje v solidarnosti (in to se še nadaljuje), že ko smo se kot krajevna Cerkev odprli afriškimi misijonarjem in kasneje (v sklopu škofij treh Beneških dežel) azijskim na Tajskem. Radostili smo se, ko se je

tržiški mladenič Aldo odločil, da bo uresničeval svoje življenjsko poslanstvo kot misijonar "ad gentes" (ne v škofiji) in je odpoval v mehiško deželo. Veselili se bomo tudi z njim, ko bo 23. novembra letos posvečen v duhovnika v Trziču. Veselimo se zadnjega našega misijonarja in njegove prisotnosti na mehiških tleh. Kdor živi v misijonskem duhu, je možki ali ženska, ki ga življenje navdušuje, z razliko od tistega, ki ni misijonar. V prilogi je objavljeno pričevanje ljudi, ki so tudi v našem imenu pričevalci evan-

gelske medsebojne ljubezni v svetu: od Tajske, do Mehike, Burkine Faso in Slonokoščene obale. Zadnja stran priloge je samo navidezno suhoparen seznam imen župnij, števil... V resnici je to pokazatelj vsakodnevnega zavzetega dela, ki ga opravljajo razni dobrotniki v dejavni ljubezni. V imenu celotne škofije se jim zahvaljujem. In prav vi, dragi bralci Novega glasa, pričujete s svojim velikodušnim delovanjem in gradite tako našo Cerkev kot pravi misijon, vesel in lep.

g. Franco Gismano

Petek, 17. oktobra 2014, v Trziču

Misijonsko molitveno bdenje

V povezavi z mladinsko pastoralo bo tudi letos potekalo misijonsko srečanje pred svetovno misijonsko nedeljo z molitvijo, premišljevanjem in pričevanji. Letos bo nekaj novosti. Ob 20.15 bo potekalo v dvorani v ulici Romana v Trziču srečanje mladine z goriškim nadškofom Carlom, z misijonarjem Aldom Vittorijem in drugimi pričevalci o temi: "Biti občutljivi za življenjska in svetovna obrobja". Ob 21. uri pa se bodo udeleženci zbrali v bližnji cerkvi sv. Odrešenika, kjer bo potekalo bogoslužje Božje besede in izročitev misijonskega križa diakonu Aldu Vittoriju, ki pripada omenjeni župniji in je sedaj član Misijonskega občestva - Villaregia. 23. novembra pa bo g. Aldo Vittor posvečen v duhovnika v Ogleju.

Pričevanje mladega misijonarja v Mehiki Oče Aldo se je odločil za misijone

Z velikim veseljem delim z bralci nekaj vrstic o svojem misijonskem poklicu v tem mesecu oktobru, ki je že običajno misijonski. Sem oče Aldo, tako me kličejo tu v misijonih, diakon, in bom v kratkem posvečen v duhovnika. Od 15. decembra lani delujem v Mehiki kot misijonar. Zakaj sem izbral poklic misijonarja? To vprašanje sem si tudi sam večkrat postavil in najbolj resničen odgovor je ta, da si ga nisem izbral jaz, ampak ga je zame izbral Gospod. Sam sem skušal samo odgovoriti na njegov klic! Vse se je začelo, ko sem 21-leten prvič v svojem življenju začutil,

da me Gospod kliče, naj mu darujem svoje življenje. Evangeljske besede, ki so spremljale to obdobje mojega življenja, so bile: "Ljubi Gospoda svojega Boga iz vsega srca, z vso dušo, z vso močjo in z vsem mišljenjem, in svojega bližnjega kakor samega sebe". (Lk 10,27) Dolgo časa so me te besede spremljale v mojem iskanju pravega poklica, dokler niso nekega dne prispeli v Trst posmrtni ostanki sv. Terezije Deteta Jezusa, ki je cerkvena učiteljica in zavetnica misijonov. Spominjam se, da sem se pred njo ustavljal in molil ter jo prosil, naj mi pomaga najti moj poklic, mojo pot. Čez nekaj tednov sem se podal na pot

duhovnega spremljanja, ki mi ga je nudil duhovnik Misijonske skupnosti iz Villeregije in v katero sedaj spadam. Tako se je začela moja misijonska pustolovščina. Na poti sem doumel, da če hočem ljubiti Gospoda, moram ljubiti tudi svojega bližnjega, in ko ljubim bližnjega, bo vedno bolj rastle moja ljubezen do Go-

spoda. Razumel sem nato zelo jasno, da za kristjana misijonsko poslanstvo ni samo neki dodatek. Srečal sem namreč Gospoda in ne morem zanj ne pričevati vsem, ki ga ne poznajo. Ljubezen, ki mi jo je Gospod posredoval, ne morem zgolj obdržati zase, ampak jo moram prinesiti vsem ljudem, posebno tistim bolj oddal-

jenim od Njega in najbolj revnim. Tako je v meni vedno bolj gorel poklic "ad gentes", to je zavest, da me Jezus pošilja oznanjati evangelij tudi izven moje zemlje, tj. do skrajnih meja zemlje. Ko sem prišel sem v Mehiko, sem uresničil ta klic. V prvih mesecih sem srečal veliko bližnjih, ki so me na razne načine spraševali, naj jim pomagam srečati Boga. Tu v misijonih je veliko razlik vseh vrst: ogromna bogastva in skrajna revščina; odprto sprejemanje sočloveka in najbolj blazno nasilje; velikodušnost in na dugi strani skopuštvu, ki ograža mnoge. A največja nasprotja obstajajo na verskem področju. Praktično vsi Mehičani verujejo v nekaj, a zelo pogosto ostane od tega le skromna družinska navada. Zelo se širi verske ločine, ki predstavljajo Boga, ki ni Oče, Boga, ki ni ljubezen.

neka besed v jeziku, ki ga nisem poznal, in sem ponovno dojel, da je misijonski poklic ljubezen do Boga in pomoč ljudem, da bi spoznali, da je Bog ljubezen. Ena največjih vraževnosti tu v Mehiki je češčenje "svete smrti", kar izvira iz skrivnostnih ezoteričnih korenin in je posebej razširjeno med prekupčevalci z mamili, a tudi med navadnimi ljudmi. Nekega dne sem se zapletel v pogovor z nekim krošnjarjem, ki je kazal na svojem telesu vidne znake pripadnosti tej ločini. Pripovedoval mi je, da veruje v Boga, v Marijo, a da ne moli k njima, kajti Bog hoče našo smrt, želi, da smo v nebesih, ne na zemlji. Zaradi tega je častilec "svete smrti", ki mu po njegovem prepričanju pomaga, da ostane živ na zemlji, da se preživlja in ima srečo pri delu. Potrebni smo kruha, potrebni smo pravice, enakopravnosti; potrebno je, da spoznamo pravi obraz Boga. V tem misijonskem obdobju spoznavam, da je misijonsko poslanstvo vse to, zlasti pa ljubezen do bližnjega, da odkrijemo obraz Očeta.

Ko sem prispel, sem samo jecljal

oče Aldo Vittor

Goriški misijonarji po svetu

1. S. Kristina BAJC, iz Ajdovščine - Šolske sestre sv. Frančiška Kristusa Kralja	EGIPT	15. P. Danilo LISJAK, iz Vipave - Salezijanec	UGANDA
2. P. Claudio BATTISTUTTA, iz Fiumicella - Pime	ITALIJA	16. S. Maria Dolores LISJAK, iz Šempetra pri Gorici - Misijonarka iz Combonijeve družbe	ITALIJA
3. P. Claudio BORTOLOSSI, iz Strassolda - Misijonarji Ksaverijanci	KOLUMBIJA	17. S. Flavia LUCA, iz Aiella v Furlaniji - Klarise franč. mis. Presv. Zakramenta	ROMUNIJA
4. S. Ulderika BRESSAN, iz Aiella v Furlaniji - Klarise frančiškanske misijonarke presvetelega zakramenta	ITALIJA	18. Br. Massimo LUCA, iz Aiella v Furlaniji - Minorit	IZRAEL
5. S. Tarcisia CARNIELETTO, iz Trziča - Frančiškanske Marijine misijonarke	ITALIJA	19. P. Tito MAREGA, iz Červinjana - Lazaristi	ITALIJA
6. S. Lucia CATALANO, iz Nabrežine - Misijonarka Brezmadežne - P. Kolbe	ITALIJA	20. S. Emanuela ORETTI, iz Ronk - Pasijonistke	ITALIJA
7. G. Dionisio COSSAR, iz Cavenzana - Ognjiščarji	ITALIJA	21. S. Maria PACOR, iz Romjana - Hčere Marije Pomočnice	MEHIKA
8. Ivana COSSAR, iz Ogleja - Laična misijonarka	BURKINA FASO	22. Luisella PAOLI, iz Turjaka - Laična misijonarka	BURKINA FASO
9. S. Bernarda CUCIT, iz Krmina - Dorotejke	BURUNDI	23. Claudia PONTEL, iz Aiella v Furlaniji - Laična misijonarka	SLONOKOŠČENA OBALA
10. P. Fabio D'AGOSTINA, iz Strassolda - Misijonarji Ksaverijanci	MOZAMBIK	24. P. Hilarij RUDEŽ, iz Gorice - Jezuit	ZAMBIJA
11. P. Franco DALVIN, iz Červinjana v Furlaniji - Družba Božje besede	ITALIJA	25. S. Lucia Mary SCAREL, iz Scodovacce - Misijonarka Consolate	ITALIJA
12. Br. Alessandro FERUGLIO, iz Gradeža - Misijonarji Ksaverijanci	KOLUMBIJA	26. P. Giuseppe TEMON, iz Ločnika - Škofijski duhovnik	ARGENTINA
13. S. Bogdana KAVČIČ, iz Ledine - Usmiljenke	RUANDA	27. Gabriella TRIPANI, iz Gorice - Misijonarka Brezmadežne	ALŽIRIJA
14. S. Elizabeta LIKAR, - Šolske sestre sv. Frančiška Kristusa Kralja	ITALIJA	28. P. Giuseppe VINCI, iz Aiella v Furlaniji - Škofijski misijonar	BRAZILIJA

DAROV ZA SLOVENSKE MISIJONARJE 2013-2014 ZBRAL IN POSLAL MISIJONSKI KROŽEK - ROJAN TRST

s. Jožica Sterle - Ukrajina	250,00
s. Mojca Karničnik - Kongo	500,00
s. Ana Slivka - Brazilija	500,00
s. Anica Starman - Slonokoščena Obala	500,00
p. Opeka Pedro - Madagaskar	1.000,00
p. Danilo Lisjak - Uganda	500,00
s. Agata Kociper - Brazilija	250,00
p. Janez Krmelj - Madagaskar	250,00
s. Vesna Hiti - Ruanda	250,00
s. Andreja Godnič - Peru	250,00
s. Ljudmila Anžič - Kambodža	250,00
p. Jože Mlinarič - Burundi	250,00
s. Zvonka Mikec - Mozambik	250,00
p. Vladimir Kos - Japonska	250,00
za misijon p. Ernesta Saksida	2.370,00
p. Giuseppe Xotta - Uganda	620,00
patri Kamiljanci Turin - misijon v Haitiju	605,00
MIVA - za prevozna sredstva v misijonih	500,00
SKUPNO	9.595,00

Ves denar, ki je bil nabran letos s pomočjo našega krožka, je dar dobrotnikov in prijateljev misijonov, Slovenske Prosvetne Matice, Misijonskega odseka Mačkovlje, nabirka ob zaključku šmarnic, ob Kristofovi nedelji (MIVA - za prevozna sredstva v misijonih), ter prispevek znamske akcije.

V podporo za Don Boskovo mesto v Corumba' - Brazilija (p. Ernest Saksida) so vključeni tudi nekateri prispevki za posvojitve otrok na daljavo.

Koncertna sezona KCLB in ZCPZ

Očarljivost zvokov in njihova večplastna izraznost

Sv. birma v Gabrjah

Anthony, Christian, Daniel, David, Erik in Rebecca so v nedeljo, 12. oktobra, v lepi cerkvi sv. Nikolaja v Gabrjah prejeli zakrament sv. birme. Goriškega nadškofa msgr. Carla Roberta Mario Redaellija, ob katerem je somaševal dekan Karel Bolčina, je v imenu skupnosti pastoralnega območja Soča-Vipava uvodoma pozdravil Ivo Cotič: prosil ga je, naj mladim podeli pečat Sv. Duha in jih spodbudi z očetovskimi besedami skrbnega pastirja. Nadškof je v homiliji poudaril, da je življenje z Bogom čudovit praznik, poln velikega veselja, pa čeprav kristjani včasih gledamo nanj kot na šolski predmet, ki nam ni posebno drag. "Sveti Duh nas dela to, kar resnično smo, Božje sinove". Trije mladi iz Štandreža in trije iz Gabrij, ki obiskujejo župnijsko veroučno skupino pod vodstvom Mihaela Nanuta in Martine Marussija, so nato po rokah nadškofa Redaellija prejeli bogate darove Svetega Duha. Da je bil praznik birmancev, botrov, staršev, svojcev in prijateljev še lepši, so jim na koru pela odlično pripravljena dekleta. / DD

Sovodnje / Opombe občinskih svetnikov SSK

Občinska svetniška skupina SSK iz Sovodnje ob Soči je na zasedanju sovodnjskega občinskega sveta v ponedeljek, 29. septembra, izrazila določene pomisleke npr. v zvezi z razpisom za obnovo Butkovičeve rojstne hiše. Občina je namreč pridobila nekaj sredstev, ker ji je izvajalec del napravil popust na izhodiščni ceni. Toda ta sredstva je bilo treba vrniti Deželji FJK, ker razpis ne predvideva tega popusta. Zato je občinska uprava predlagala, da se to in razlike v ceni gradbenih materialov, ki so nastale zaradi časovnega zamika razpisnega postopka, krijejo z lastnimi sredstvi v višini 50.000 evrov. Svetniki SSK so ugotavljali, da je bila prepoved popusta na izhodiščni ceni vnaprej znana, zato ni jasno, zakaj niso ravnali drugače. Zaradi tega so se svetniki SSK vzdržali tudi pri glasovanju, saj SSK ne nasprotuje projektu za obnovo Butkovičeve hiše, niso pa prejeli zadovoljivih odgovorov glede razlogov za spremembo v načrtu javnih del. Nekaj pomislekov pa je bilo izrečenih tudi zaradi tega, ker v načrtu ni še jasno, če in kje bodo parkirnišča. Občinska svetniška skupina SSK se je tudi vzdržala pri točki, ki je predvidevala odobritev pogodbe med Občino Sovodnje in podjetjem Autovie Venete za uporabo zemljišča nad avtocestnim predorom v sredini vasi. Pogodba predvideva celo vrsto strogih omejitev za Občino Sovodnje, medtem ko ima podjetje Autovie Venete proste roke, da v katerem koli trenutku poseže. Svetniki SSK menijo, da to ni pravično, saj Sovodnje od gradnje avtoceste in njene širitve niso imele nobenih povračilnih ugodnosti. V nekaterih drugih deželah pa so občine dosegle, da jim upravitelj avtoceste letno namenja del zasluzka od vnovčenih cestnin. Sovodnjski svetniki SSK so podprli predlog prodaje parcele v Gabrjah in tudi spremembo v proračunu. Podprli so tudi osnutek konvencije o usklajenem upravljanju storitev dnevnega središča za osebe z demenco, po zagotovilih županje Alenke Florenin, da bo od upraviteljev središča zahtevala zagotovila za nudenje storitev tudi v slovenskem jeziku, kot to predvideva zaščitni zakon 38/01. Svetniška skupina SSK v sovodnjskem občinskem svetu tudi obžaluje dejstvo, da skupen davčni urad v Krmini ni mogel omogočiti občinskim upravam, da nudijo občanom izpolnjen obrazec za plačilo davka TASI. Res je bilo ob tem precej zmede na državni ravni, ne razumemo pa, zakaj morajo posledice nositi občani.

PD ŠTANDREŽ

Abonma ljubiteljskih gledaliških skupin

Prodaja abonmajev, vstopnic in rezervacija sedeža: pri blagajni 19. oktobra 2014 od 11. do 12. ure in eno uro pred predstavo

Informacije: Božidar Tabaj 0481 20678

ZALOŽBA MLADIKA

predstavlja

Marij Čuk

KO NA JEZIKU KOPNI SNEG

o novi knjigi se bo z avtorjem pogovarjala Marija Češčut sledi brezplačna pokušnja vin kleti Fiegl

četrtek, 23. oktobra 2014, ob 18.30
Kulturni center Lojze Bratuž

Velika dvorana Kulturnega centra Lojze Bratuž v Gorici se je v sredo, 8. oktobra 2014, prepojila z zlahnimi glasbenimi odtenki v užitek ljubiteljem klasične glasbe, pa tudi vsem, ki iščejo v vsaki umetnosti lepoto in harmonično skladnost. Kulturni center Lojze Bratuž v sodelovanju z Združenjem cerkvenih pevskih zborov je ponudil drugo glasbeno poslastico v novi sezoni: koncertni večer za klavir in orkester. Odmeven dogodek so organizatorji priredili v sklopu mednarodnega festivala sodobne glasbe Kogojevi dnevi; ti, kot znano, koreninijo v Kanalu ob Soči, a se z glasbeno ponudbo že kar nekaj let oglašajo tudi pri nas.

V goste je prišel Orkester Padove in Veneta, ki deluje od l. 1966 in je v tej dolgi dobi koncertiranja postal eden najvidnejših italijanskih komornih orkestrorov. V čast si lahko šteje nastope po raznih imenitnih odrih v Italiji in tujini pod umetniškimi vodstvom raznih znanih glasbenikov; od avgusta 2014 ga umetniško usmerja Clive Briton. Orkester izvaja okrog 120 koncertov letno, ima lastno sezono, redno pa gostuje po "apeninskem škornju" in se odpravlja na daljše turnee v tujino. S tem glasbenim sestavom je že sodelovala vrsta svetovno znanih dirigentov in izvajalcev, med njimi tudi Uto Ughi. Tokrat pa je pri klavirju kot njihov gost sedel mladi Alexander Gadjev, rojen v Gorici l. 1994, ki je kot sin priznanih glasbenih pedagogov, Ingrid Silič in Sijavuša Gadjeva, že v rosnih letih spoznal črno-bele tipke in od začetnega "igranja" z njimi prešel na sodelovanja in zmage na mnogih mladinskih tekmovanjih. Kot je zapisano v program-

skem listu, je že kot devetleten fantič odigral koncert v c-duru J. Haydna in doživel odlične kritike, pri desetih letih pa je imel samostojni recital. Nastopal je v Trstu, Turinu, Ljubljani, Avstriji. L. 2010 je imel solistične recitale v Padovi, Trstu, Ljubljanski in Mariborski filharmoniji. L. 2011 se je udeležil festivala v nemškem mestu Dilsberg. L. 2012 je nastopil z Orkestrom RTV Slovenija in isto leto prejel 3. nagrado na 1. tekmovanju FVG International Piano competition,

Alexander Gadjev

zmagal pa na 9. tekmovanju Premio delle Arti v Trstu. V marcu 2012 je kot gojenec SCGV Emil Komel iz Gorice z najvišjo oceno, pohvalo in posebno omembo dokončal šolanje na državnem konservatoriju Bruno Maderna v Ceseni. Nastopil je že tudi v Parizu, v Italijanskem kulturnem centru, in v Rimu. Ob intenzivni glasbeni dejavnosti je l. 2013 z odliko maturiral na znanstvenem liceju Duca degli Abruzzi v Gorici, v novembru pa si je prisvojil prvo mesto na 30. tekmovanju Premio Venezia, na katerem tekmujejo le najboljši diplomiranci na italijanskih konservatorijih. Ta zmaga mu je odprla vrata gledališča La Fenice v Benetkah. Čaka ga tudi debi v Londonu. Od lanske jeseni svoje glasbeno znanje dopolnjuje v razredni pianista Pavla Gililova v prestižnem Mozarteumu v Salzbur-

gu. Tudi v lanski sezoni je imel celo vrsto nastopov, prišel v polfinale na mednarodnem tekmovanju v ZDA, naslednje leto avgusta pa bo nastopil na finalu Mednarodnega tekmovanja pianistov Ferruccio Busoni v Bocnu. Njegova umetniška pot se kar naprej blesteče vzpenja. Da ima glasbo v krvi in da neizmerno ljubi klavir in se z njim "spaja", je bilo jasno razvidno tudi na goriškem koncertnem večeru. Talentirani pianist je pod taktirko na Slovenskem, pa tudi v tujini dobro poz-

nanega dirigenta Antona Nanuta (bil je gostujoči dirigent v Londonu, Pragi, Varšavi, turneje kot glavni dirigent Simfoničnega orkestra RTV Slovenija - 1981-1998 - so ga popeljevale vsepovsod, tudi v ZDA, že od vsega začetka je duša in umet-

Anton Nanut

niški vodja Kogojevih dnevov), ki še vedno, kljub častitljivim letom, odlično obvlada svojo dirigentsko vlogo, je temperamentno odigral Koncert št. 5. za klavir in orkester Ludwiga van Beethovna (1770-1827). Veliki mojster je to delo napisal med l. 1809-1810. Ob njegovem izva-

janju stavkov allegro, adagio in poco mosso, rondo: allegro se je izkazalo ne samo njegovo disciplinirano, natančno tehnično izvajanje, ampak tudi vsa njegova moč muziciranja, izvirajoča iz globokega poznavanja Beethovne glasbe. Ta njegova "spojitev z glasbo" se je izrisovala tudi iz njegove obrazne mimike, ki je vseskozi pričala - tudi, ko je igral le orkester -, kako je ves prevzet od vsebine in zvočnih odtenkov. V svoje prste je prenašal duševno občutje, včasih razigrano, včasih bolj umirjeno in sanjavo, pa spet odločno in poudarjeno, tako kot so narekovali glasbeni stavki. Res izreden užitek je bilo poslušati njegovo interpretacijo Beethovne koncerta. Pri tem je bilo opazno, kako zna obvladati "sceno" kot kak "starejši" izkušen pianist, obenem pa je tako prijeten in preprost. Ploskanje navdušenega občinstva, med katerim je bilo kar precej italijanskih gostujočih dirigentov, tako da sta vrsti poklonov mladega Alexandra sledila še dodatek, op. 99 Bunteblätter Roberta Schumanna (1810-1856), in seveda še plaz aplavzov za odličnega klavirskega virtuozu.

Imeniten Orkester Padove in Veneta je pod vodstvom Antona Nanuta, ki ima z njim dolgo let tesne, že prijateljske vezi - je skoraj že stalen gost Kogojevih dnevov -, dovršeno in harmonično izvedel še znano Simfonijo št. 4 Felixa Mendelssohna Bartoldyja (1809-1847), enega izmed predstavnikov nemške glasbene romantike, iz čigar skladb veje lirični duh časa v svetlejših tonih. Pri tej skladbi so še posebno prišla do izraza pihala. V uvodnem delu večera pa so glasbeniki iz Veneta podarili Religioso iz Suite za orkester slovenskega skladatelja Slavka Ostrca (1895-1941), ki je pomembno zaznamoval slovensko, pa tudi evropsko glasbeno dogajanje v prvi polovici 20. stoletja. Skladba iz l. 1929 je izzvenela v godalni sestavi orkestra.

Naslednji, tretji glasbeni dogodek v letošnji koncertni sezoni Kulturnega centra Lojze Bratuž bo v ponedeljek, 22. decembra 2014, ob 20.30 v že prazničnem vzdušju. Slovenski komorni zbor iz Ljubljane bo pod vodstvom Martine Batič izvajal pesmi iz svetovne božične zakladnice in božične skladbe slovenskih skladateljev pod naslovom *In zopet prišla noč si sveta*.

Iva Koršič

KD SABOTIN 25. jesenski pohod na Sabotin

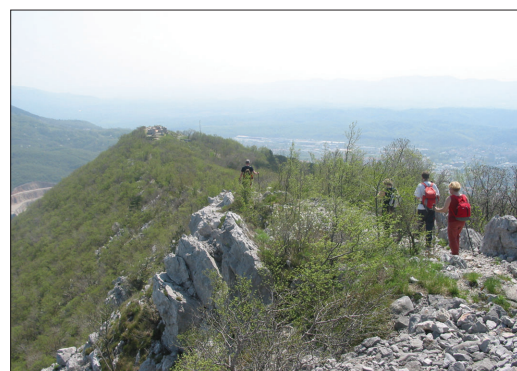
Poleg vzpona se obeta pester program

Topli jesenski dnevi nas vabijo na prosto in na sprehode. Tako se je marsikateri Goričan, pa tudi ljudje iz okolice in bolj oddaljenih krajev, pred tedni prav rad sprehajal med stojnicami Okusov na meji. Naužili smo se toplega sonca, ki ga je bilo letos poleti bolj malo, in se okrepčali ob dobro založenih stojnicah, ki so nudile dobrote iz različnih krajev sveta. Tudi naše društvo KD Sabotin je sodelovalo pri tej prireditvi in gostom nudilo poleg tradicionalnega merjasca s polento še raco z "njoki" in druge dobrote.

Tudi v teh dneh nas narava, ki se začena odevati v tople jesenske barve, kliče, naj se sprehodimo

ležili. Uprizorila jo bo koroška lutkovna skupina Mi smo mi Navihanci SKD Celovec. Gostovanje prirejajo Slovenska katoliška prosveta iz Gorice, Slovenska prosveta iz Trsta in Krščanska kulturna zveza iz Celovca v sodelovanju KD Sabotin. Po pohodu in ogledu lutkovne predstave bo na razpolago možnost za kosilo, saj bo-

do od 12.30 dalje delovali kioski s hrano in pijačo, kjer bodo udeleženci pohoda dobili tudi tradi-

nečije in domači moški pevski zbor. Zato so vsi tople vabljeni v Štmaver pod Sabotinom.

potovanjih bo spregovoril Miran Ipavec iz Kanala ob Soči. Sam označuje avtoštop ne le kot način potovanja, temveč kot pravi hoby, kakor je lahko plezanje v gore, igranje šaha itd. Obe ta je pester večer, ki bo obogatila tudi z glasbeno točko, ki jo bosta izoblikovala gostujoči zbor iz Be-

Coroninijev dvorec v Šempetru

Razstava ob 100. obletnici rojstva Rafaela Nemca

V četrtek, 9., in petek, 10. oktobra, so v Coroninijevem dvorcu v Šempetru in na gradu Kromberk odprli pregledno razstavo v dveh delih, posvečeno 100. obletnici rojstva slikarja, restavratorja in pedagoga Rafaela Nemca. Razstavo sta pripravili kustosinja za umetnostno zgodovino Goriškega muzeja Katarina Brešan in arhivska svetovalka Pokrajinskega arhiva v Novi Gorici Ivanka Uršič. Prvič je tako predstavljena bogata slikarjeva zapuščina, ki bo na ogled do konca januarja 2015. Obsežno zbirko likovnih del je slikarjev sin Bojan Nemec podaril Goriškemu muzeju, pisno gradivo, dokumente, zapiske in korespondenco pa Pokrajinskemu arhivu.

V Šempetru se postavitev osredotoča na Nemčev zgodnji likovni opus realističnega slikarstva z impresionističnimi in ekspresionističnimi značilnostmi. Ta linija se je v manjši meri nadaljevala tudi v obdobju, ko je že prešel na zanj značilen pripovedni, fantastični slog s pridihom nadrealizma, ki je razstavljen na gradu Kromberk. V Šempetru je predstavljena še serija manjših risb, ki so se ohranile iz obdobja druge svetovne vojne, ko je bil slikar poslan s kazenski bataljoni na Sardinijo, Korziko in južno Francijo. Hitre skice s flomastrom so s svojo neposred-

nostjo, ironijo ter tragičnostjo pravi dnevnik tistega obdobja. V zgodnjem obdobju svojega ustvarjanja je Nemec slogovno ostajal v okvirih realističnega slikarstva, ki mu je ostal zvest dalj časa. Že pred vojno je slikal po akademskih načelih s težnjami po impresionističnem nanašanju barvnih potez, posvečal pa se je predvsem krajini, tihožitju in portretu. Po vojni je tudi vsebinsko ostajal zvest klasičnim motivom. Takrat se je zanimal za ozračje, plain air, in svetlobo sonca na sliki. Na nekaterih delih mu je uspelo nakazati "štimungo", ozračje primorske narave. Proti koncu štiridesetih let je nastala vrsta slik deloma pod vplivom socialističnega realizma. V prvi polovici petdesetih let je začel prehajati v večjo ekspresivnost in se posvetil eksperimentiranju z različnimi likovnimi slogi, barve so postale intenzivnejše, poteza čopiča pa bolj hitra, mrzlična in razdrobljena. Krajine so v tem obdobju nastajale pod vtisi istrske narave, ki jo je Nemec

spoznaval ob odkrivanju srednjeveških fresk v Hrastovljah leta 1953, in napovedujejo prehod t. i. fantastično oz. nadrealistično

spoznaval ob odkrivanju srednjeveških fresk v Hrastovljah leta 1953, in napovedujejo prehod t. i. fantastično oz. nadrealistično

fazo, ki se je začela s kompozicijo Istrskega pastirja, na kateri se prepletata pastirjev obraz in glava vola. Z obsežnima kompozicijama Trahetto in Piran (obe 1958) je postal Nemec formalno in vsebinsko bolj zapleten, zagoneten. S postopkom združevanja žive in nežive narave je želel prikazati neolčljivo povezanost človeka z okoljem, njegovimi stvaritvami in naravo. To je postala neke vrste vodilna misel nadaljnega dela, vrhunec pa je dosegel z znamenito sliko Don Kihot. V drugi polovici šestdesetih let je

začel Nemec intenzivneje eksperimentirati z abstrakcijo. V sedemdesetih letih pa se je vrnil k figuri. Ustvaril je serijo treh podob z naslovom Kameja (1971), na katerih se je osredotočil na detajl, izsek, ki lahko nadomesti celoto, kar ga je vodilo do Sestavljenk ali Fragmentov. Izdelal je namreč vrsto različnih podob, ki jih je lahko poljubno sestavljal v raznovrstne kombinacije. Na posamezne fragmente je naslikal izseke lastne družine, slikarskih

lo temačna, naslikana pa so z intenzivnimi plakatnimi barvami, kar ustvarja nenavaden kontrast. Kompozicije odražajo bivanjsko stisko sodobnega človeka, tragičnost vojne in naravnih katastrof. V zadnjem obdobju svojega ustvarjanja se je Nemec povrnil k abstrakciji. Prepustil se je spontanemu prelivanju barv na mokrem papirju in ustvaril prepletene dinamične kompozicije, ki jih je Janez Mesesnel poimenoval Akrilakvareli. V njih sicer ni iskati zavestnega naslona na naravo, ki pa ostaja prisotna v raznobarnih, razvejenih vegetabilnih motivih.

V svojem preučevanju in eksperimentiranju z različnimi likovnimi koncepti ni bil Nemec nikoli sistematičen. Formalnih in vsebinskih vprašanj se je loteval impulzivno, po trenutnem navdihu ter razmeroma hitro prehajal iz enega v drugo. Njegovo nenehno notranje

iskanje mu ni dalo, da bi se umiril v enem določenem likovnem jeziku. Sam je svoje delo opisal: "/... / Zgleda, da ga nisem naredil jaz, ampak sto drugih rok in duš /... /" Poleg likovnih del so na razstavi tudi kopije dokumentov iz Pokrajinskega arhiva, ki opisujejo Nemčevo življenje in bogato kulturno, restavratorsko ter pedagoško dejavnost. Rodil se

je 4. oktobra 1914 v Vrtojbi. Po maturi na umetnostnem liceju v Benetkah leta 1939 se je vpisal na beneško likovno akademijo, kjer je bil učenec profesorja Giuda Cadorina, freskanta, mozaicista in restavratorja, s katerim je ohranjal stike vse do profesorjeve smrti. Zaradi vojne Nemcu ni uspelo redno dokončati šolanja, diplomiral je lahko šele leta 1946. Zaposlen je bil kot učitelj likovnega pouka in umetnostne zgodovine na različnih osnovnih šolah ter gimnazijah, leta 1964 je pridobil status svobodnega umetnika, da se je lahko bolj posvetil slikarskemu delu. Leta 1972 je nastopil službo restavratorja na Zavodu za spomeniško varstvo v Novi Gorici. Do upokojitve je odkrival in restavriral freske v številnih cerkvah na Tolminskem, v Brdih, na Vipavskem in na Krasu. Posvečal se je tudi izdelovanju javnih dekoracij in spomenikov, predvsem v šestdesetih ter sedemdesetih letih se je ukvarjal tudi z oblikovanjem. Svoja likovna dela je prikazal na številnih samostojnih in skupinskih razstavah. Leta 1951 je skupaj s slikarjem Vladimirjem Hmeljakom v Šempetru priredil prvo likovno razstavo na območju nastajajoče Nove Gorice po drugi svetovni vojni. Svojo bogato slikarsko dejavnost je predstavil leta 1975 na retrospektivni razstavi na gradu Kromberk. Za delo na umetniškem, kulturnem in prosvetnem področju je prejel številne nagrade, leta 1971 mu je Skupščina občine Nova Gorica podelila Bevkovo nagrado. Umril je 17. julija 1993, pokopan je na pokopališču v Vrtojbi.

KB

Maribor / 49. festival Borštnikovo srečanje

Igrajmo se!

Pod geslom *Igrajmo se!* bo od 17. do 26. oktobra 2014 potekal 49. festival Borštnikovo srečanje, najpomembnejši gledališki festival na Slovenskem, ki je v zadnjem času prerasel v mednarodno odmeven umetniški dogodek. To potrjuje tudi direktor SNG Maribor Danilo Rošker, ki sicer pravi, da so sredstva za festival zmeraj bolj skromna. Selektorica Amelia Kraigher je iz pretekle sezone izbrala 11 najboljših predstav, ki jih je režiralo osem režiserjev. Med temi uprizoritvami, ki se bodo potegovala za nagrade, so tudi *Naše mesto* (SLG Celje), *Angel pozabe* (SNG Drama Ljubljana), *Mrtvec pride po ljubico* (PG Kranj), *Zakulisje prvakov* (SMG), *Svatba* (SNG Drama Ljubljana), *Kralj na Betajnovi* (SNG Drama Ljubljana in SNG Maribor), *Moderne no drame* (SSG Trst), *Postani občestna svetilka* (SNG Nova Gorica).

Umetniška direktorica festivala Alja Predan je s Kraigherjevo v spremljevalni program uvrstila šest predstav.

Prejemnik Borštnikovega prstana je letos igralec Vlado Novak.

Mednarodni program bo na odprtju festivala začela predstava *Murmel Murmel* režiserja Herberta Fritscha v produkciji Volksbühne am Rosa-Luxemburg-Platz iz Berlina, iz Madžarske prihaja predstava *Naše skrivnosti* Bele Pinterja, v gosteh bo tudi predstava *Neoplanta* madžarskega gledališča iz Novega Sada v režiji Andrasa Urbana. Gledalci si bodo lahko ogledali tudi dve predstavi iz Španije, in sicer Brickman Brando Bubble Boom Alexa Serrana in Paua Palaciosia in Zlata doba Israela Galvana, legende sodobnega flamenka. Letošnji Fokus bo namenjen prav španski dramatik in gledališču. Ob festivalu Borštnikovo srečanje so namreč izdali knjigo s slovenskimi prevodi petih dram iz katalonščine, baskovščine in kastiljščine, študentje pa bodo pripravili bralne uprizoritve. V sklop festivala spadajo tudi znanstveni simpozij o dramatik Vitomila Zupana, pa še mednarodni simpozij o gledališču upora, delavnica dramskega pisanja in okrogla miza o dramski figuri nemega lika. V predvorju Slovenskega narodnega gledališča Maribor bo na ogled razstava plakatov vseh dosedanjih Borštnikovih srečanj, v Muzeju narodne osvoboditve Maribor pa virtualna razstava o Borštnikovem srečanju v letih 2011 in 2013. / IK

Marij Čuk / Ko na jeziku kopni sneg

"Poezija je neizmerno obzorje svobode"

Pesnik, publicist in upokojeni časnikar Marij Čuk se bralcem predstavlja z novo pesniško izdajo. Izšla je pri tržaški založbi Mladika, in sicer v zbirki Črtnike, naslov pa nosi *Ko na jeziku kopni sneg*. Za njeno grafično opremo je poskrbel Marjan Kravos, premierno pa so jo občinstvu predstavili v začetku oktobra na Dolgi kroni pri Dolini.

Marij Čuk, ki se ga gledalci večernih slovenskih televizijskih poročil spominjamo predvsem po njegovih pisanih kravatah, pa tudi po zbadljivih pripombah ob koncu dnevnika, se pesniško z zbirko znova oglašja po dobrih sedmih letih. Leta 2007 je namreč pri Založništvu tržaškega tiska izšla njegova *Zibelka neba in dna*, štiri leta prej pa dvojezična *Ugrizi-Morsi*. Med njegovimi deli naj omenimo še *Igro v matu*, ki jo je leta 1984 objavil v sodelovanju z Acetom Mermoljo, ter *Šumenje modrega mahu* iz polovice sedemdesetih let, ki velja za njegov pesniški prvenec. Poleg pesmi je Čuk avtor cele vrste proznih publikacij in gledaliških del.

Spremno besedo z naslovom *Ni prepozno* je Čukovi zbirki prispeval literarni zgodovinar Boris Paternu. Že v začetku citira avtorjevo misel, ki je zapisana v knjigi *Navdih* in besede iz leta 2012, glasi pa se "Poezija je neizmerno obzorje svobode". Paternu označuje Marija Čuka kot nenehnega znanilca novih prijemov, tako na pesniškem kakor tudi na samem jezikovnem področju. Nadalje pravi, da Čuk piše predvsem iz sebe, iz svojega tržaškega sveta,

povzema pa tudi od drugod, njegova pesniška formacija pa da je brez dvoma modernistična, in sicer v znamenju poetike Tomaža Šalamuna in Milana Jesiha. Pesniška zbirka Marija Čuka *Ko na jeziku kopni sneg* je razdeljena v štiri razdelke. Kakih posebnih naslovov ne nosijo, saj jih je avtor poimenoval z enostavnimi vrstilnimi priložnimi slovi prvič, drugič, tretjič in četrtič, se pa na Kravosovih ilustracijah vzolov kravat spreminja vzorec le-teh. Pesmi so v zgoraj omenjene sklope poraz-

polovici verzov, avtor pa se na koncu vpraša, do kdaj bo ta njegov 'včasih' trajal. Dejansko nasprotje mu je naslednja, ki se glasi *Večnost*. V njej se Čuk vrača k nekaterim prvinam, ki za modernistično poezijo, v kateri se je kalil, niso (več) značilne, to so - čeprav le ponekod - ritem in rima. Pesem z naslovom *Bordel* povezuje s sanjami in upanjem. Sanje so zanj pravzaprav bordel, v katerem se upanje slači, v njem se ličimo z barvami iluzije in tako

obrisi.

Kot smo že zapisali, je drugi cikel nekoliko krajši, v njem pa postane avtor zbadljivější, predvsem na račun ženskega spola. Bodiče namreč najdemo v njegovi pesmi *Po Prešernu*, v kateri parafrazira Povodnega moža, v naslednji *Race*, v kateri piše ne samo o teh, temveč tudi o goskah. Avtor je morda nekoliko bolj prizanesljiv do žensk v pesmih *De-klice* in *Dama s klobukom*, Čukova zbadljiva ost pa se dokončno izgubi v zadnjih dveh, ki nosita naslov *Jedilnik* in *Ko ne bi bilo*.

Vsebinsko je tretji sklop znova nekoliko obširnejši, že sami njegovi naslovi pa nam nakazujejo, da je vsebina njegovih pesmi našla večjo širino. Tu Čuk v glavnem nagovarja lirski subjekt v drugi osebi, obrača se namreč do neimovanega naslovnika, po vsej verjetnosti ženske. Njegov navor je pristen, brez kakršnih koli pretiravanj. Pomembno vlogo v tem pesniškem sklopu odigrava predvsem narava. V nežnosti tu pa tam svoje mesto najde tudi eros, denimo v pesmi z naslovom *Molk*. Tako pravi Čuk: "Nikoli ne rečeš: / s slino / začrtaj krog / ognjene skušnjave, / ki bruhne / v plamen, / v dihanje, / plamen". Že omenjeno naravo je moč zaslediti tudi in predvsem v samih naslovih pesmi, ki se glasijo *Ko te z žitom oblečem v rumeno*, *Morje zori*, *Sončnica*, *Rože* itd. Na podoben način je uglašen tudi avtorjev četrti pesniški sklop, čeprav v njem ne bomo več zasledili tako obširnega nagovora lirskega subjekta v drugi osebi. Avtor se namreč tu ukvarja po večini sam s seboj, v njegove stihove pa vse bolj prodira zunanji svet, ki je mestoma prijazen, velkokrat pa tudi nenaklonjen.

Primož Šturman

deljene po večini enakomerno, razen morda drugega, ki je za spoznanje nekoliko krajši. Uvodna pesem nosi naslov *Včasih*. Beseda, ki jo poimenuje, se nato v anafori ponavlja vsaj v

Foto JMP

Kratke

16. Koroški kulturni dnevi na Primorskem
Privedive na Tržaškem

Že vrsto let prihaja do izmenjave med Krščansko kulturno zvezo iz Celovca, Zvezo slovenske katoliške prosvete in Slovensko prosveto. Izmenjave gotovo poznate pod imenom Koroški kulturni dnevi na Primorskem oziroma Primorski kulturni dnevi na Koroškem, odvisno kje le-te potekajo. Tudi letos bomo izvedli kar nekaj zanimivih srečanj.

V nedeljo, 19. oktobra, ob 16.00 in 17.30 bo v sklopu Gledališkega vrtljaka lutkovna predstava ŽABE. Nastopa SKD Celovec Lutkovna skupina Mi smo mi – Navihanci v dvorani Marijinega doma pri Sv. Ivanu.

V ponedeljek, 20. oktobra, ob 20.30 vabi Društvo slovenskih izobražencev na večer, na katerem si bomo ogledali predstavo PREROK. Izvaja Janko Krištof, režira Alexander Tolmaier. Predstava bo v Peterlinovi dvorani, ul. Donizetti 3.

V torek, 21. oktobra, ob 10. uri bo pravilnično glasbena urica za najmlajše. Izvajala jo bosta med otroki zelo znana Niko in Lenčka Kupper v Narodnem domu – oddelek za mlade bralce.

V soboto, 25. oktobra, ob 20. uri bo v novi cerkvi sv. Janeza Krstnika v Štivanu srečanje mladinskih pevskih zborov: Young roses iz Šmarjete v Rožu (Aut), MIPZ Igo Gruden (It) in Dekliški zbor Vipava (Slo). Sopredatelj Zveza cerkvenih pevskih zborov.

V ponedeljek, 27. oktobra, ob 20.30 bo v Peterlinovi dvorani okrogla miza v priredbi krovnih organizacij Slovencev v Italiji in Avstriji.

Dežela naj nemudoma poseže v zvezi s problemom štivanske papirnice

V zadnjih dneh se ponovno množijo skrb vzbujajoče novice v zvezi z negotovo usodo štivanske papirnice. Industrijski obrat pri Štivanu – piše deželni svetnik Igor Gabrovec – je zelo pomembna realnost ne samo za občino Devin-Nabrežina, iz katere izhaja veliko zaposlenih, ampak tudi za širšo goriško okolico, saj šteje obrat približno 400 uslužbencev oz. 600, če prištejemo še posredno povezane dejavnosti, kar je vse prej kot zanemarljiva številka. Ob tem je vredno še spomniti, da ima štivanska papirnica edinstveno lokacijo, povezano s

Sredozemljem in Vzhodno Evropo s cestami, železnico in pomorskim prometom. Znotraj družbe Burgó spada štivanska papirnica po učinkovitosti dela v sam vrh, saj prideluje tudi poseben

papir za revije, s svojima dvema plinskima turbinama pa lahko proizvaja tudi do 100 Mw električne energije na uro.

Po hudih težavah ob začetku letošnjega leta so odgovorni in uslužbenci štivanske papirnice dokazali izredno pripravljenost prilagoditve novim razmeram, ki jih narekuje krizno stanje. Odpravili so presežke zaposlenih, uvedli okrnjene urnike in t. i. solidarnostne pogodbe, tako da je pred poletnim preporom štivanski obrat dosegel zelo visok nivo uspešnosti. "Sedaj pa smo žal izvedeli, da so temu sledile nekatere tehnološke spremembe, ki jih uslužbenci ocenjujejo kot povsem zgrešene in ki so tovarno popeljale spet na rob propada", piše v svojem sporočilu Gabrovec.

"Prav zaradi dokazane dobre volje in požrtvovalnosti uslužbencev pri iskanju rešitve ocenjujem, da je povsem nezasišano in skrajno nespoštljivo dejstvo, da lastništvo družbe najavlja svoje izbire po kapljicah in to po medijih. Tako ravnanje prav gotovo ne koristi v trenutku, ko nekateri že namigujejo, da je štivanski papirnici usojeno zaprtje. Pozivam torej deželno upravo, da takoj nastopi kot posrednik med lastništvom družbe in panožnimi sindikati in prispeva pri iskanju rešitve kočljivega problema", pravi deželni svetnik in podpredsednik deželnega sveta FJK Igor Gabrovec.

Nov župnik na Katinari

Slovenski verniki na Katinari so doživeli presenečenje. Na spletni strani tržaške škofije se je pred kratkim pojavilo ime novega župnika pri Sveti Trojici na Katinari. Tržaški gospod škof, nadškof Giampaolo Crepaldi, je imenoval za župnika msgr. Giorgia Carnelosu, ki je že vodil stolno župnijo sv. Justa. Novi župnik se je predstavil na začetku slovenske nedeljske maše. Dejal je, da je bil nad imenovanjem tudi sam presenečen. Potrudil se je, da je bral mašo v slovensčini. Pridiga pa je bila v italijanščini.

DRUŠTVO SLOVENSkih IZOBRAŽENCEV Nova knjiga Bojana Grobovška

Zakaj Slovenija ni Švica

Zakaj Slovenija ni Švica je naslov nove knjige Bojana Grobovška, ki kljub začetnemu nezaupanju bralca ne pusti ravnodušnega. Njegov avtor je šestinšestdeset let od svojih petinšestdesetih živel izven Slovenije, zato je imel možnost gledati nanjo z določene razdalje. O Slovincih je dejal, da jim primanjkuje samorefleksija. Bil je dopisnik z Dunaja v času osamosvajanja Slovenije, nato pa se je zaposlil v diplomaciji, in sicer kot slovenski veleposlanik najprej v Varšavi, nato Buenos Airesu, pred upokojitvijo pa še v Švici.

Na rednem ponedeljkovem srečanju Društva slovenskih izobražencev je avtorja knjižne novosti predstavil Bojan Brezigar, ki je dejal, da "to ni knjiga o Švici, temveč o utopiji Slovencev, ki so o sebi razmišljali kot o jugoslovanski Švici zaradi prepričanja, da je Slovenija nekaj več, nekaj posebnega in zanimivega". Slovenstvo mu je bilo dano v zibelko, a ko je štiri leta preživel v Buenos Airesu, je imel izjemno možnost, da gleda Slovenijo "od daleč".

Leta 1999 se je prvič po dvanaj-

stih letih vrnil iz Poljske v Slovenijo kot veleposlanik in opazil mentalno zaprtost, zaničevalnost do jugoslovanskih sobratov in vzvišenost. Tu ni vladala sloga, ampak zelo napeti politični od-

bilo tako. Gost DSI je prisotnim jasno navedel obdobja, ki jih je prebrodila Slovenija: čas socialistične republike, ko je imela elemente pravne države in je velik del prebivalstva živel dokaj dobro

Bojan Brezigar in Bojan Grobovšek (foto D@mjan)

nosi. Zaživele so stare zamere, odprta so bila vprašanja iz zgodovine, kljub temu pa je bil Bojan Grobovšek optimist. Švica je bila metafora za zelo razvito državo, tak standard pa je hotela doseči tudi Slovenija, do česar pa žal ni prišlo. Sedaj išče Slovenija orientacijo, ker je v vrednostni, moralni in večplastni krizi, nekoč pa ni

in lagodno; sledilo je obdobje, ko je zaradi spretne Titove politike lahko trgovala z Vzhodom in Zahodom. Ta Jugoslavija je bila biser znotraj socialističnega sveta, Slovenija pa je zaradi prostora in odprtosti ter nagnjenosti k podjetništvu imela ugodnosti in postala je industrijska država s podjetjema Elan in Gorenje na čelu.

Slovenija je od nekdaj imela interes za državne, vojaške in diplomatske službe. Bila je nekakšna Švica v socialističnem svetu. Prvi izmed rezultatov je bila mentalna izolacija od Vzhoda in Zahoda: od nacionalnega socializma in doktrine neuvrčenosti. Bojan Grobovšek je dejal, da smo to napravili v zadnjih dvajsetih letih, ker nismo sposobni prave samorefleksije. Veliko ljudi je sorazmerno res dobro živel, visok standard pa je bil rezultat podpore ZDA.

Ob osamosvojitvi je slovenska država uporabila veliko moči za vključitev v Evropsko unijo in Nato, a si ni postavila prioritete. Nastopil je čas za strežitev, a do le-te ni prišlo. "Povsod smo hoteli biti prvi kot šolarčki, kar tekmovali smo", je bil realen predavatelj. Gospodarska kriza se je začela leta 2008, še vedno pa se sprašujemo, kdo je zanjo odgovoren. Predavatelj je poudaril še nekaj vidikov: od tega, kako se Slovenija ne more spravi s svojo zgodovino kljub Inštitutu za narodno spravo, pa do tega, kako smo določene dogodke enostavno potisnili pod preprogo in o njih ne razmišljamo več. Še vedno pa nam je ostal močan obrambni nacionalizem, ki še vztraja in zaradi katerega imamo sumničav odnos do vsega tujega.

Šin

Mladi za Prihodnost in Društvo Mladi slovenske skupnosti**Predstavili so umetniški natečaj Mladart**

Mladi za Prihodnost in Društvo Mladi slovenske skupnosti prirejajo vsaki dve leti literarni natečaj Grmada v pristanu: zdi se vendar, da se umetniška žilica naših mladih ne kaže le v pisani besedi, ampak po njej tudi na ostalih izraznih ravneh. Prav zato so se pri obeh skupinah odločili, da bodo izmenično z literarnim natečajem ponudili mladim še umetniški natečaj z naslovom Mladart, ki so ga predstavili v prostorih deželnega sveta v petek, 10. oktobra, ob navzočnosti deželnega svetnika in podpredsednika deželnega parlamenta Igorja Gabrovca. Gabrovec je med drugim najavil, da bodo v prihodnji številki strankinega glasila objavili nekatere prispevke natečaja Grmada v pristanu. Besedo sta nato povzela Samuel Kralj, ki je spregovoril v imenu

Društva Mladi slovenske skupnosti, in Giulia Leghissa, članica Mladih za Prihodnost. Obnovljena sta vsebino in pravila natečaja, ki je namenjen dijakom slovenskih višjih srednjih šol, slovenskim dijakom italijanskih višjih šol ter mladim do 25. leta. Posebna kategorija je namenjena dijakom slovenskih nižjih srednjih šol v tržaški pokrajini. Leghissova se zaveda, da je spekter nastopajočih širok, prav tako pa je prepričana, da je umetnost pomembno gojiti zlasti v mladinskih letih. In to na vseh nivojih, kot dokazuje odsotnost vsebinskih kategorij. Tehnika in tematika izdelka sta namreč prosti. Vsak avtor oziroma avtorica lahko prispeva največ do pet izdelkov, o katerih naj priča bogata fotografska galerija. Fotografije naj mladi umetnik pošlje do

23. novembra na naslov mladizaprihodnost@slovenskaskupnost.org. K izdelkom naj avtor priloži osebne podatke, naslov elektronske pošte, naslov stalnega bivališča, naslov šole, ki jo avtor/avtorica obiskuje v šolskem letu 2014/2015, študijsko smer in ra-

Igor Gabrovec, Giulia Leghissa in Samuel Kralj (foto IG)

zred, opis izdelka, v katerem naj bodo navedeni zamisel in pomen dela ter tehnika, v katerem je bil ta izveden. Komisija bo pri presoji upoštevala vsebinsko iz-

virnost, izvirne zgradbene učinke, učinkovitost izdelka in – seveda – individualna merila. Izbor petih zmagovitih izdelkov bodo pristojni rastavili na vidnih točkah v mestnem središču in v osrčju slovenske prestolnice. Datum in kraj nagrajevanja ter slike zmagovitih izdelkov bodo objavili na spletni strani Mladih za Prihodnost in v medijih. Izbor najboljših izdelkov bodo nato

izbrali (po spletnem glasovanju) končnega zmagovalca, ki bo prejel tudi nagrado: le-to bodo poklonili sponzorji.

IG

Dopoldanski kulturni dogodek, ki ga prireja DSMO Kiljan Ferluga
Srečanje o slovenski polpreteklosti v Miljah in stikih z Istro

DSMO Kiljan Ferluga prireja v soboto, 18. oktobra 2014, ob 10. uri v Miljah na društvenem sedežu v ulici Roma 22 srečanje – pogovor z Miranom Kuretom. Društvo miljskih Slovencev se je v zadnjem obdobju posvečalo odkrivanju zgodovinske prisotnosti slovenskega življa na območju same občine, od zaselkov, kot so Korošci in druge vasi na Miljskih hribov, danes v Sloveniji, do drugih predelov. Krajevna zadruga Vesna je založila temeljno publi-

kacijo Novice z miljskega konca – O zgodovini Slovencev miljskega območja, delo zgodovinarjev Marte Ivašič, Štefa-

na Čoka in prvega predsednika društva miljskih Slovencev Kiljana Ferluga. Sami odborniki društva pa so bili v sodelovanju s krajevno slovensko COŠ Albin Bubič pobudniki srečanj s pričevanji slovenskih občanov in dognanji mladih raziskovalcev o navadah in pomenljivih dogodkih v zvezi z našo skupnostjo.

Od tod povabilo upokojenemu gospodarstveniku in družbeno-kulturno aktivnemu Kuretu, doma iz

Miran Kuret

Ricmanj, ki je v povojnem obdobju imel stike tudi z operaterji in ljudmi s tega področja. Kot trgovec z vinom je oskrboval tržaške gostilne tudi z istrskim vinom, zato je obiskoval kmete in vinogradnike iz obmorske in notranje Istre. Spoznal je številne ljudi in se z njimi veliko pogovarjal: med sobotnim srečanjem bo tako lahko posredoval zanimive zgodbe in informacije iz naše ožje krajevne in širše obmejne polpreteklosti.

Miran Kuret je znan ljubitelj umetnosti in glasbe (njegova sinova Igor in Stojan sta ne samo slovensko in krajevno uveljavljena glasbenika), zato bo obdaroval gostujoče društvo s priložnostnim spominskim darilom. Vabljeni so k prijetnemu dopoldanskemu srečanju in kramljanju – ob kavi in pecivu – vsi člani društva in drugi iz Milj, Brega in bližnjih krajev.

POGOVOR Vodja Slorija Devan Jagodic

Slori točno ve, od kod izhaja in kam želi prispeti

Devan Jagodic je s Slovenskim raziskovalnim inštitutom začel sodelovati pred desetimi leti. Takrat mu je bila poverjena vloga organizacijskega tajnika pri Mednarodni konferenci za manjšinske jezike. Šlo je za strokovno srečanje potujoče narave, priredba katerega je v Trstu slonela prav na Sloriju. Vključil se je nato v nekatere raziskovalne projekte inštituta, s katerim je še naprej redno sodeloval tudi v obdobju, ko je dokončal doktorski študij. Tudi zaradi tega se je naveza s Slorijem vedno bolj krepila: s časom je postal redni član raziskovalne skupine, nato pa za določeno obdobje vršilec dolžnosti ravnatelja inštituta. Ta začasnost se je kmalu prevesila v stalnost, tako da je Devan Jagodic od leta 2012 vodja Slorija.

dolini ter posledičnemu ohranjanju enega samega sedeža v Trstu. Šlo je za nujno in hkrati bolečo izbiro. Po drugi strani pa se je takratni upravni odbor odločil, da se bo Slori

vključevanjem visoko kvalificiranih sodelavcev, zlasti takih, ki razpolagajo z doktoratom znanosti. Slori podpira strokovno rast mladega intelektualnega potenciala tudi z nagrajevanjem diplomskih in podiplomskih nalog, s sofinanciranjem podiplomskega študija in ponujanjem mentorskih uslug študentom v sklopu študijskih praks na Inštitutu. Danes Slori lahko računa na šest sodelavcev s pogodbo za nedoločen čas (vključno s podpisanim), na eno skupino zunanjih sodelavcev, ki občasno oziroma priložnostno sodelujejo z nami.

Omenili ste organizacijski preustroj Slorija izpred nekaj let. Ali so spremembe zadevale tudi vsebinsko razsežnost delovanja Inštituta?

Korenitih tematskih premikov ni bilo, saj je bila kontinuiteta z izvornim poslanstvom iz leta 1974 še naprej zagotovljena. Takrat je bil Inštitut mišljen kot neke vrste "samoopazovalnica" družbenih procesov znotraj slovenske manjšine, pa tudi kot ustanova, ki naj nudi strokovne rešitve raznim odprtimi problemom. Po drugi strani pa smo v zadnjem desetletju manjšinsko problemati-

primarno posvečal svoji osrednji dejavnosti: raziskovanju. Prav zato je kasneje prišlo do postopne prenovitve raziskovalne skupine in do vlaganja v strokovno rast ter podiplomsko izobraževanje nekaterih mlajših posameznikov, ki so kasneje prevzeli tudi vodstvene funkcije. V luči medgeneracijskega prenosa znanja so mlajše sile začele sodelovati z že uveljavljenimi strokovnjaki Inštituta, tako vzpostavljeno raziskovalno skupino pa je inštitut skušal sproti utrjevati z

ko vse tesneje uokvirili v relaciji z njenim širšim družbenim okoljem, tudi glede na spremenjene geopolitične in psihološke okoliščine po letu 2004. To smo storili v sklopu specifičnih projektov in sodelovanj z različnimi partnerji, od javnih uprav do univerz ter drugih znanstvenoraziskovalnih središč na obeh straneh meje. Naše referenčno okolje se je v zadnjih letih, zlasti po vstopu Slovenije v EU, bistveno razširilo. Povečalo in poglobilo se je posledično tudi obzorje Slorija.

Kako so torej družbene in geopolitične dinamike vplivale na odnos, ki ga ima Slori do področja FJK, kjer je prisotna slovenska manjšina?

Slori ne more iz svoje kože. V svojem dednem izročilu je namreč 'genetsko' manjšinski, kar pomeni, da si prizadeva vsestranski razvoj slovenskega življa v Italiji. Naši projekti so zasnovani na način, da spremljajo družbene dinamike narodne skupnosti in da vzpostavijo neko funkcionalno zvezo, ki naj odgovarja njenim potrebam na posodobljenem regionalnem prizorišču. Po drugi strani pa želimo, da se v novih razmerah manjšina uveljavi kot samostojni subjekt tudi navzven in da v vlogi pomembnega akterja prispeva k razvoju in sožitju znotraj našega obmejnega in jezikovno pluralnega prostora. Včasih smo bili v izpolnitvi naših želja bolj uspešni in prodorni, včasih manj, Slori pa točno ve, od kod izhaja in kam želi prispeti.

/str. 15
IG

Obvestila

Društvo Rojanski Marijin dom vabi na predavanje "Ravnovesje na krožniku - ravnovesje v telesu". Izvedenka za prehrano Marija Merljak bo govorila o prehrani za zdrave kosti, boljše delovanje prebavil, čisto ožilje, jasne in bistre misli in še marsikaj. Predavanje

bo v Marijinem domu v Rojanu v petek, 17. oktobra, ob 20. uri. **Sklad Mitja Čuk** vabi na ogled razstave Matjaža Hmeljaka "Po dva in dva" v Bambičevi galeriji na Opčinah. Umik razstave od ponedeljka do petka od 10.00 do 12.00 in od 17.00 do 19.00. Razstava je odprta do petka, 17. oktobra.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST

vabi na

11. REVIJO ZBOROV OPENSKE DEKANIJE

Nastopili bodo:

Združeni zbor ZCPZ - vodi Edi Race
MeCPZ Sv. Jernej - vodi Janko Ban
MeCPZ Rojan - vodi Zulejka Devetak
MePZ Repentabor - vodi Martina Škabar
ŽePZ Prosek-Kontovel - vodi Marko Štoka
MePZ Mačkolje - vodi Matej Lazar
MoPZ Sv. Jernej - vodi Walter Lo Nigro

sobota, 18. oktobra 2014, ob 20. uri
cerkev sv. Martina na Proseku

Foto IG

Nekdanja ravnateljica na slovenskih šolah Ksenija Dobrila je kot kandidatka SKGZ bila z 12 glasovi izvoljena za predsednico novega parlamentnega odbora, ki v sklopu deželne vprašanja slovenske manjšine. Na umestitveni seji, ki jo je uvedel vladni podtajnik na ministrstvu za deželna vprašanja Gianclaudio Bressa, je bil za podpredsednika izvoljen Giuseppe Marinig, nekdanji špeterski župan.

S 1. strani

Potreba po Inštitutu ...

Po Šiškovičevi smrti leta 1982 je vajeti Slorija prevzel Darko Bratina, ki je poskusil sodobnim zahtevam prilagoditi strukturo raziskovalcev in vpeti Inštitut v mednarodno znanstveno okolje (njegov geslo je bilo 'misliti globalno - delati lokalno'). Tudi manjšina in okolje okrog nje sta se takrat naglo spreminjala: v novih pogojih je etnična struktura postajala zaradi interetničnega prepletanja mnogo bolj kompleksna, sama etnična identifikacija zato mnogo težja kot nekoč. Spreminjal se je tudi ustroj same manjšine: gospodarska kriza je v drugi polovici 80. let zajela Jugoslavijo in prizadela SKGZ-jevski tabor in posledično tudi Slori (zaradi zmanjšane finančne priliva je bil Slori prisiljen radikalno zmanjšati kadrovske zasledbo in nato še odpustiti skoraj vse osebje). Na pritrisk novih slovenskih oblasti po osamosvojitvi matične domovine je SKGZ prepustila soupravljanje primarnih kulturnih ustanov novi krovni organizaciji, SSO, "sama pa se je nekako zakopala v obrambo svojih gospodarskih institucij, še posebej finančne družbe Safti in TKB". Takrat se je začelo tranzicijsko obdobje, ki se še danes ni končalo. Po izvolitvi Bratine v italijanski

senat leta 1992 je krmilo Inštituta prevzel Emidij Susič. To je bilo burno obdobje kraha TKB, SKGZ je oslabiljena stopila v vsiljen, "in zato 'hladen', statičen in nerazvojno naravnano 'bipolarizem' s SSO". Krovni organizaciji sta se za Slori vse manj zanimali. Vse večje težave manjšinskih ustanov so v času privedle do tega, da je Slori ponovno spremenil svoj ustroj in ukinil podružnične se-

Sergij Lipovec, Emidij Susič in Aljoša Volčič (foto IG)

deže. Ta boleči korak pa je privedel do sodobnega Slorija, ki je v zadnjih letih utrdil svoje poslanstvo znotraj manjšine in se s prenovljeno strokovno ekipo in bolj sodobno naravnano raziskovalno politiko vključil v širši mednarodni kontekst, v katerem so sredstva evropskih načrtov pripomogla k izboljšanju njegovega finančnega položaja. V sodelovanju s sorodnimi raziskovalnimi or-

ganizacijami v FJK in RS si je Slori zagotovil ustrezno prepoznavnost in usposobljenost za uspešno monitoriranje stanja in razvojnih dilem slovenske manjšine v novem regionalnem in mednarodnem okviru (Bufon je za sintezo tovrstnega raziskovanja omenil publikacijo 'Premisliti manjšino', ki je nastala v sodelovanju z ZRS Univerze na Primorskem), poleg tega pa še navezo z Evropskim birojem za manj razširjene jezike, ko je letega vodil Bojan Brezigar). Bufon je bil kritičen glede pomanjkanja sistemske organiziranosti naše narodne skupnosti, zaradi odsotnosti tvornejšega dialoga med SSO in SKGZ je zato predlagal, da bi Slori opravljal vlogo strokovnega povezovalca interesov slovenske manjšine. Po drugi strani se je stanje na področju integracije manjšine v družbeni sistem FJK krepko izboljšalo, zaustavlja se nekaj pretežno enosmeren proces asimilacije manjšinske skupnosti v večinsko, kar zahteva obvladovanje mehanizmov interetničnega in medkulturnega sožitja in t. i. pozitivne integracije z večinskim družbenim okoljem: prav zato je potreba po Sloriju danes večja kot v času, v katerem je nastal - je bil mnenja Bufon.

Pozdravi gostov

Pred mikrofonom so se na povabilo povezovalke svečanega dogodka in nekdanje sodelavke Slorija Vi-

de Valenčič zvrstili gostje, ki so vsak s svojega zornega kota ovrednotili poslanstvo Inštituta. Župan Roberto Cosolini je obletnico Slorija povezal s 50. jubilejem Znanstvenega središča v Miramaru: na tej relaciji je župan razmišljal o raziskovalnem potencialu, s katerim razpolaga mesto. "Trst bo tudi v prihodnje močno potreboval kakovostno raziskovanje na znanstvenem in družbenem področju", je dejal in najavil prihodnje sodelovanje med Slorijem in tržaško občino. O pomenu, ki ga raziskovalci imajo pri izboljšanju našega vsakdana, je spregovoril minister Gorazd Žmavc: "Zaradi vas se svet nenehno spreminja", je dejal ter poudaril narodno izhodišče Inštituta, ki bogati njegovo dušo. S svojim delom je Slori vplival tudi na razvoj matične domovine in ni spodbujal k begu, ampak h kroženju možganov v našem in širšem prostoru". Veleposlanik Iztok Mirošič je podčrtal pomen, ki ga raziskovanje in intelektualni potencial imata pri razvoju neke narodnostne skupnosti, zlasti manjšinske, tržaška prefektinja Francesca Adelaide Garuffi pa je izrazila bližino, ki jo rimska vlada po ministrskem omizju izkazuje manjšini. Generalni direktor direktorata za visoko šolstvo in znanost Urban Krajcar je naglasil

skrb za mlajše generacije, ki jo je Slori vselej izkazoval pri kadrovanju raziskovalcev. Poslanka Tamara Blažina (ki je bila dejavna pri Sloriju od samega začetka) in deželni svetnik SSK ter podpredsednik deželnega parlamenta Igor Gabrovce sta prepričana, da

Tremul.

Priznanja

Sklepni del svečanega popoldneva je bil namenjen počastitvi osebnosti, ki so s svojim delom pripomogle k rasti in razvoju Slorija. Posebna priznanja so poreditelji porazdelili med tri katego-

Foto IG

mora manjšina pri načrtovanju prihodnosti bolj upoštevati izsledke raziskav Slorija. Igor Švab je Slorijevo vodstvo in ostalo občinstvo pozdravil v imenu Sveta slovenskih organizacij, predsednik SKGZ Rudi Pavšič pa je delil mnenje Blažinove in Gabrovca: spremenjene okoliščine zahtevajo od naše narodne skupnosti drugačne, sodobnejše odgovore. Te nam jih s svojim raziskovanjem ponuja Inštitut. Pozdravili so tudi Cristina Benussi v imenu tržaške univerze, Štefko Miklavčič, profesor na Univerzi na Primorskem, direktorica Inštituta za narodnostna vprašanja Sonja Novak Lukanovič in predsednik Furlanskega filološkega društva Federico Vicario ter predsednik Italijanske unije Maurizio

rije. Najpomembnejše priznanje je bilo namenjeno znanstvenikom, ki so Inštitut tako ali drugače vodili: prejeli so ga Aljoša Volčič, Emidij Susič in Sergij Lipovec ter Milan Bufon. Drugo kategorijo 'zaslužnih' pa so sestavljali Danilo Sedmak, Bojan Brezigar, Norina Bogatec, Mitja Racec, Carlo Bresciani, Aleš Lokar, Marino Kokorovec, Valdimir Vremec in Viljem Černo. V znak hvaležnosti so "slorijevci" podelili posebno priznanje tudi Fulanskemu filološkemu društvu, INV iz Ljubljane in prof. Luciji Čok, ki je v vlogi nekdanje ministrice RS finančno podprla Slori. Ob tej priložnosti je Slori podelil še nagradi za dodiplomski oziroma podiplomski študij: prejeli sta Ines Beguš in Januš Jerovnik.

Delo p. Romualda bo spet bogatilo postni čas

Škofjeloški pasijon 2015 se je začel v Štandrežu

Škofja Loka in okolica se že pripravljata na izvedbo množičnega in veličastnega Škofjeloškega pasijona, ki bo od 21. marca do 12. aprila 2015 na raznih prizoriščih v središču Škofje Loke. Delo je izredno zahtevno, saj sodelujejo v tej izjemni uprizoritvi več sto nastopajočih, konjeniki vozovi itd. Škofjeloški pasijon, ki je prvo dramsko delo v slovenskem jeziku, je napisal p. Romuald, štandreški rojak Lovrenc Marušič. V krstni knjigi stolniške župnije, h kateri je spadal Štandrež kot kaplanija, je zabeležen 9. avgust 1676 kot rojstni dan Lovrenca Marušiča. Sredi polja med Gorico in Štandrežem so leta 1591 kapucini postavili samostan in skrbeli predvsem za revne in potrebne pomoči in hrane. Zato so bili zelo priljubljeni med ljudstvom. Ko je leta 1682 razsajala na Goriškem strašna kuga, so prav v Štandrežu odprli lazaret (bolnišnico) in ga izročili v oskrbo kapucinom. To je gotovo vplivalo, da je mladi Lovrenc Ma-

rušič stopil v kapucinski samostan in prejel redovniško ime "oče Romuald". Kasneje so ga premestili v škofjeloški samostan, kjer je leta 1721 poslovenil po nemški predlogi besedilo pasijonske procesije z navodili, kako naj poteka. Istega leta je pasijon krenil po ulicah in trgih srednjeveškega

Prva simbolična pobuda je bilo romanje skupine Škofjeločanov, ki so ga začeli 9. oktobra v Štandrežu, rojstnem kraju avtorja Pasijona. Najprej so se udeležili svete maše in ob koncu prejeli blagoslov domačega župnika Karla Bolčine, ki jim je zaželel veliko uspeha in duhovnega zadoščanja ob tej tako veličastni pobudi. V cerkvi je spregovoril tudi režiser Pasijona Milan Golob in predstavil novo izvedbo te srednjeveške procesije. V Štandrež je prišel tudi vodja projekta Škofjeloškega pasijona Matej Mohorič Peternelj. Po maši so mlada dekleta pripravila lepo stojnico in ponujala razne škofjeloške dobrote ter delila zgibanke o Škofjeloškem pasijonu, ki bo marca in aprila 2015. Romarji so se nato še nekaj časa zadržali v spodnjih prostorih župnijskega doma Anton Gregorič, kjer jim je župnija ponudila nekaj za pod zob, Damjan Paulin pa je spregovoril o zgodovini in značilnostih Štandreža. Prvo noč so prespali v Štandrežu, naslednjega dne pa so peš krenili na pot proti domu, ki bo z raznimi postajami trajala cel teden. DP

Foto DP

mesta Škofja Loka. Organizatorji so v zgbanki, ki so jo pripravili za leto uprizoritve 2015, zapisali: "Škofjeloški pasijon s svojo spektakularnostjo in izpovedno močjo ni samo eden najlepših pasijonov na svetu, ampak je predvsem živa zgodba, ki nosi s seboj močno sporočilo o smislu človeškega bivanja". Za izvedbo pasijona v postnem in velikonočnem času 2015 so že stekle priprave.

Odšel je brat nekdanjega priljubljenega nabrežinskega župnika

Slovo od Antona Breclja

Preteklega 1. oktobra je v 92. letu starosti umrl v Bocnu Anton - Tone Breclj. Pokojnik je izhajal iz znane družine Brecljevih iz Žapuž pri Šturjah (Ajdovščina) in je bil brat g. Bogomila Breclja, pred nekaj leti preminulega župnika v Nabržini. Pred sedemdesetimi leti je med drugo svetovno vojno družina doživela pravo tragedijo: Antonov oče Jože, njegovi sestri Marica in Angela pa še trinajstletni brat Martin so bili 8. julija 1944 z doma odvedeni v smrt. Brecljevi se niso strinjali z revolucionarnim delom programa OF. Pokojni Tone se je izučil za mizarjskega mojstra na Južnem Tirolskem še pred kapitulacijo Italije leta 1943. Po vojni se je vrnil v Bocen in delal do upokojitve pri istem podjetju, kjer se je izučil za mizarja. Poročil se je z Milo Srebrnič iz znane družine Kozanjčevih iz Medane, katere člani je vojna tudi raztepla po svetu. V zakonu so se jima ro-

dili štirje otroci, in sicer Marjetica, Marko, Marinka in Bogomil, katere sta vzgajala v slovenskem duhu. Družina se je zanimala za razmere v našem

našel čas, da je kaj pomagal si-novom in vnukom s svojimi pridnimi rokami. Seveda ga je prizadela smrt soproge Mile januarja 2013, usodna zanj pa je bila pljučnica, za katero je zbolel pred nekaj tedni. Pogreb je bil v ponedeljek, 6. oktobra, na bocenskem pokopališču. Pogrebna sv. maša pa je bila v mestni cerkvi Don Bosco ob prisotnosti znancev in tudi sorodnikov. Mašno daritev je obogatil nastop dua violine in orgel-klavirja. Na ta inštrumenta sta igrali pokojnikova vnukinja Alenka in hči Marinka, ki je uveljavljena glasbenica na Dunaju. Od njega so se obreda z lepimi besedami poslovili snaha Milena, vnukinja Majda in nečak Aljaž Srebrnič. Na pokopališču sta se od prtem grobu oglašali pesmi V nebesih sen doma in Lipa zelenela je. Naj bo pokojnemu Antonu Breclju lahka tirolska zemlja!

Kljub letom je bil pokojni Tone sorazmerno zdrav in je vedno

avb

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (69)

Mariza Perat

Kostanjevica pri Gorici

Leta 2002 je izšla knjiga p. Stanislava Škrabca *Naša Kostanjevica*, ki obravnava zgodovino tamkajšnje cerkve in samostana. Knjiga je nastala na podlagi spisov, ki jih je p. Škrabec v kratkih presledkih ob-

sliko Matere Božje in Deteta, ki so ju verniki že toliko časa častili. Poleg cerkvice je dal zgraditi samostan.

Cerkvica in samostan, ki sta stala na prijaznem, sončnem griču, od koder se je nudil izredno lep razgled na goriško mesto, ki se je prav v tistem času razvijalo v živahno trgovsko in tudi kulturno središče, je vzbudil zanimanje nekaterih redovnih družin, ki bi se bile rade tam naselile. Na Kostanjevico je namreč ljudstvo kar naprej prihajalo in zato je bilo potrebno, da bi ti romarji imeli tu stalno duhovno oskrbo.

Kostanjevica

javljal v reviji *Cvetje z vrtov sv. Frančiška*, katere urednik je bil, v letih 1906, 1907 in 1911. Omenjeni članki so prost prevod in predelava zgodovine, ki jo je o cerkvi in samostanu na Kostanjevici leta 1848 napisal in izdal p. Klarus Vascotti (1799-1860), doma iz Izole, sloveč zgodovinar in dolgoletni profesor teologije v kostanjeviškem samostanu.

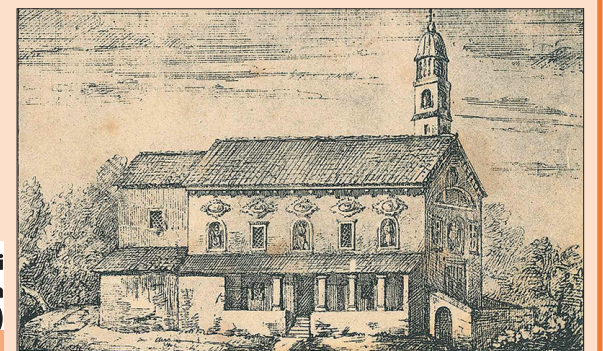
Kot v uvodu piše p. Bruno Korošak, je p. Škrabec omenjeni zgodovini dodal še najpomembnejše rokopišne zapise p. Vascottija po letu 1847, zapiske p. Friderika Honigmanna do leta 1860 ter podatke iz drugih virov do leta 1911. P. Korošak je te spise v knjigi objavil z naslovom *Sto let na Kostanjevici (1811-1911)*. Knjigo je nato dopolnil še z zapiski o cerkvi, samostanu, bourbonski grobnici in knjižnici.

Kostanjevico v naših krajih dobro poznamo. Dviga se v severnem delu goriškega mesta in hkrati ob skrajnem južnem robu današnje Nove Gorice. Stoji na slovenskem ozemlju, vendar jo njena dolgoletna zgodovina v veliki meri veže na goriško mesto. Kostanjevica bodisi po svoji legi bodisi po svoji zgodovini povezuje prebivalce obeh Goric, saj je enim in drugim enako draga.

Hribček, na katerem danes stojita cerkev in samostan, se je dvigal nad Pristavo, katere lastniki so bili grofje Thurni. Porasel je bil s kostanjevim gozdom in je zato dobil ime Kostanjevica.

O začetku kostanjeviške božje poti obstaja več razlag, vsem pa je skupno to, da je v kostanjeviškem gozdu bila podoba Matere Božje z Detetom, naslikana na kamen. Ljudje so od vsepovsod prihajali k tej podobi in tu molili. To je nagnilo grofa Matija Thurna, da je leta 1623 na Kostanjevici postavil cerkvo, ki je bila sicer majhna, tako da so jo ljudje imenovali kar "kapela", a zelo lepa in razkošno opremljena. Na glavni oltar je dal postaviti kamen

želeli nastaniti karmeličani, čemur sta bila naklonjena tako grof Matija Thurn kot tudi dunajski dvor. Goriški stanovi pa so temu nasprotovali in to je vzpodbudilo frančiškane, da bi sami zaposlili za naselitev na Kostanjevici. Prav takrat pa se je na poti v Rim v Gorici ustavil p. Bazilij Pica, dominikanec, doma iz Neaplja, učen, pobožen in zgovoren mož. Več časa je predaval bogoslovje na vseučilišču v Pragi in se tam priučil slovanskih jezikov. Ko je potoval v Rim, je bil predstojnik v dominikanskem samostanu v Brnu na Moravskem. Ob postanku v Gorici je p. Bazilija pot zanesla tudi na Kostanjevico. Kraj se mu je tako prikupil, da se je ob vrtnitvi iz Rima s sobratom, ki ga je spremljal, tu za stalno naselil, saj mu je tudi grof Thurn zaradi njegove učenosti in prijaznosti bil naklonjen. Veliko naklonjenost je p. Bazilij užival pri goriških plemičih, pa tudi pri preprostemu ljudstvu, kateremu se je s svojo prijaznostjo, ustrežljivostjo in pobožnostjo takoj priljubil. Prav zato so Goriški stanovi poverili dominikanskemu redu oskrbo cerkvice sv. Roka, ki so jo ravno v tistem času do-

Svetišče na Kostanjevici v 18. stol. (narisal Ivan Maria Marussig, 1706)

gradili. Karmeličanom pa to ni bilo pogodu in so se zato pritožili pri cesarju Ferdinandu III. Pater Bazilij je Kostanjevico moral zapustiti. Odšel je v Faro, kjer mu je grof Strassoldo, ki mu je bil zelo naklonjen, dovolil zidati cerkev in samostan ter mu za to nakazal tudi potrebna sredstva.

/ dalje

Moški pevski zbor Srečko Kosovel praznuje 70-letnico

Ob častitljivem mejniku celovečerni koncert

Slavnostnim koncertom bo, 18. oktobra, Moški pevski zbor Srečko Kosovel obeležil 70-letnico svojega obstoja in delovanja. Ob tem se spominjajo tudi svojega prvega zborovodje Rada Simonitija, ki je z zborom pripravil prvi koncert 11. septembra 1944 v Bariju. Na koncertu bodo med drugim izvedli kantato Primorska, ki je bila napisana prav za to prazno-

Primorske, njeni burji, Soči, ki povezuje primorske dežele od Triglava do morja - Rezijo, Goriško, Brda, Kras - o trti. Zadnja pesem govori o Vipavski dolini, v središču katere je tudi Ajdovščina.

Zborovodja Matjaž Šček, ki "kosovselovce" vodi že 12 let, je opozoril na zahtevnost, ki jo izvedba kantate predstavlja za ljubiteljske pevce. Obenem je prepričan, da

ko število primorskih fantov - taboriščnikov, ki so bili mobilizirani v italijansko vojsko. Že 11. septembra 1944 so imeli "kosovselovci" v Bariju prvi koncert. Sledili so koncerti na Visu, v Šibeniku in Splitu, Dubrovniku, Trebinju, Cetinju, Baru in Skadru. Pred nastopom v Sloveniji - Ljubljani in Mariboru - so koncertirali v Skopju, Nišu, Beogradu in še na 28 odrih.

vanje. Avtor besedila je Primož Krečič, glasbe pa Andrej Misson. Kantata Primorska je nastajala dve leti, v njej pa sta avtorja želela opisati značilnosti in različne podobe znamenitosti in rznih ljudi na območju med Sočo in morjem. Posebno pozornost sta namenila značilnostim Vipavske doline, je na novinarski konferenci povedal Misson. Pesmi je Misson izbral in razvrstil v štiri stavke, ki so imenovani po naslovih vodilnih besedil: Potegni, burja, Od Soče do morja, Trta in Predaj se vetru. Verzi in glasba govorijo o značilnostih

skladba predstavlja obogatitev slovenske glasbene zakladnice še posebej v moškem zborovskem petju, zato po njegovih besedah ne sme biti predstavljena zgolj na treh jubilejnih koncertih. "Že od vsega začetka sva s skladateljem predvidela, da bi jo izvajali še naprej, in sicer ob spremljavi dveh klavirjev, in želim si, da bi jo poneli še v Maribor, Velenje, Ptuj...", je dejal.

Partizanski moški pevski zbor Srečko Kosovel je bil ustanovljen 5. junija leta 1944 v Gravnini v Italiji. Pod umetniškim vodstvom Rada Simonitija se je zbralo veli-

"Ta vojska vrh vsega še prepeva. Bori se, se uči in poje s svojim ljudstvom. Mogoče je videti čudno, da ljudstvo, ki je šlo skozi take težave, kot je šlo to, lahko še poje... Partizani pojejo od jutra do večera... To so pesmi o njihovi zemlji in o tem, kaj bodo storili s fašisti, ki so oskrnili njihovo zemljo... Njihove pesmi so preproste in zato čudovite. To so pesmi, ki svet opominjajo, da si ljudstvo Jugoslavije pridobiva svobodo in da namerava to svobodo tudi obdržati", je zapisal novinar ameriške vojske Walter Bernstein leta 1944.

Dogajanja na slovenskem političnem prizorišču

Alenka Bratušek je osramotila Slovenijo

V Sloveniji postaja čedalje bolj očitno, da se premierjevo zatiranje, da bo v državi uvedel nov slog vladanja, ne uresničuje, in da torej, kar zadeva vrhovno izvršilno oblast, ostaja vse po starem. Na nekaterih področjih pa se razmere celo slabšajo. Predsednik vlade Miro Cerar ne govori več o nekakšnih vrednotah in moralnih standardih, s čimer je začel svoj vzpon v uradno politiko, zato pa na visoka mesta v izvršilni oblasti namešča uradnike, od katerih pričakuje lojalnost in vdanost. Hkrati pa zanj ostaja Janez Janša največji politični nasprotnik, zdi se, da celo sovratnik. Vlada sicer taktizira, vendar je tudi njen cilj, da se predsednik SDS izključi iz parlamenta, da se mu odvzame poslanski mandat, da ostane v zaporu na prestajanju kazni, celotno dogajanje okrog prvaka opozicije in stranke SDS pa priskutiti čim širšemu krogu ljudi. Veliko Slovencev z Janezom Janšo ne sočustvuje več, ampak mu vse, kar se z njim dogaja, privošči. Ravnodušnost za usodo prvaka politične desnice se je razširila celo do nekaterih udov katoliške Cerkve. Martin Čopič iz Lokavca pri Ajdovščini se je v pismu, objavljenem v slovenskem katoliškem tedniku Družina, pritožil, ker rektor bazilike na Sveti Gori p. Simon Peter Berlec ni hotel sprejeti njegove zamisli, da bi se na Sveti Gori darovala sveta maša za božjo pomoč in varstvo Janeza Janše in vseh krivično obsojenih ter za njihovo srečno vrnitev k družini. Po mnenju pisca iz Lokavca bi se svete maše udeležilo veliko vernikov, iz pogovora z rektorjem pa je razumel, da se na Sveti Gori nadaljuje zgodba p. Knavs. Martin Čopič je pozneje na Colu nad Ajdovščino prosil tam-

kajšnjega župnika g. Lojzeta Šinkovca, ki je brez vsakih zadržkov sprejel darovanje svete maše za "božjo pomoč in varstvo Janeza Janše in vseh krivično obsojenih ter za njihovo srečno vrnitev k družini". Udeležba vernikov pri maši je bila izredno velika, bogoslužje pa slovesno.

Nadaljujemo prikaz aktualnih dogajanj iz raznolike kronike v družbi in državi. Sodeč po rezultatih raziskave z naslovom Ogledalo Slovenije, slovenska javnost nima zaupanja v nič, kar je povezano s politikom. Tako zadnja štiri mesta zasedajo parlament, politične stranke, bodisi tiste na oblasti kot stranke v opoziciji, vlada in javna občila. Glede vloge medijev je bil nedavno izjemno kritičen in neposreden kardinal dr. Franc Rode, ki je v pogovoru za Slovensko tiskovno agencijo dejal: "Pri nas v medijih iz tedna v teden objavljajo stvari, ki bi onečastile vsak časopis v katerikoli drugi državi. To je mizerija slovenskih medijev in mizerija naroda, ki to prebira". "Slovenska vlada je trdna in normalno deluje, manjše težave pa so del demokratičnega postopka in jih sproti rešujemo", prepričuje javnost premier Miro Cerar. Očitno pa nova koalicija, ki ima sicer v državnem zboru absolutno

večino glasov, doživlja prvo krizo. Molči in se spreneveda o tem, da je nekdanja premierka Alenka Bratušek s svojim neznanjem na zaslišanju za prevzem dveh visokih funkcij v evropski komisiji Slovenijo osramotila in ponižala pred celotno evropsko javnostjo. Miro Cerar njene stranke najprej ni hotel sprejeti v svojo vlado, pred odhodom na zaslišan-

Miro Cerar

Janez Janša

je v Bruselj pa jo je začel hvaliti in skupaj z drugimi privrženci poudarjati, da bo Slovenija imela velike koristi, če bo nekdanja premierka imenovana za našo komisarko in tudi za podpredsednico evropske komisije, pristojne za energetsko unijo. Ko ji to ni uspelo, saj je v dveh pristojnih odborih evropskega parlamenta zoper neznanje Bratuškove o energetiki glasovalo kar 112 poslancev, podprlo pa jo je zgolj 13 poslancev evropskega parlamenta, pa tega poloma Miro Cerar ni komentiral. Zanj je očitno tudi na evropski ravni vse potekalo v re-

ce za regionalni razvoj, strateške projekte in kohezijsko politiko. Do njenega imenovanja v vladi pa je prišlo s preglasovanjem, saj so se predsedniku vlade s svojimi predlogi postavili nasproti ministri iz Socialdemokratske stranke in stranke Desus. Zlasti oster in polemičen glede imenovanja omenjene kandidatke je bil prvak Desusa in zunanji minister Karel Erjavc. Zdej v Sloveniji mnogi, zlasti v politiki in zainteresiranih lobijih, trepetajo ob bojazni, ali bo nova kandidatka vendarle uspešno prestala zaslišanja za novo komisarko Slovenije v

du. Sledila je osupla izjava Romana Jakiča, nekdanjega obrambnega ministra ter največjega

evropski komisiji. Vlada nadaljuje kadrovske spremembe in menjave, s čimer potrjuje svojo ideološko podobo, program in usmeritev. Na predlog novega obrambnega ministra Janka Vebrs je odstavila brigadirja Dobrana Božiča s položaja načelnika generalštaba Slovenske vojske. Božič je sposoben, izkušen in mednarodno uveljavljen vojaški poveljnik in izvedenec, zato so odstavitev utemeljili z obrazložitvijo, da gre za sporazumno odločitev, saj bo Božič kariero nadaljeval kot vojaški predstavnik Slovenije pri OZN. Toda politični analitiki domnevajo, da gre Božičevo zamenjavo pripisati dejstvu, da ga je na visoki položaj v Slovenski vojski imenovala vlada Janeza Janše. Spremembam v vodstvu generalštaba je sicer nasprotoval predsednik države Borut Pahor, po ustavi poveljnik Slovenske vojske. Toda s svojimi pomisleki mu ni uspelo prepričati obrambnega ministra in vlade. Dobrana Božiča bo na položaju načelnika generalštaba Slovenske vojske zamenjal njegov dosedanj namestnik, brigadir Andrej Osterman.

Vlada je napovedala popravke državnih proračunov za letošnje leto oz. njegov preostanek ter za leto 2015. Pričakujejo nove obremenitve državljanov in gospodarstva, ob hkratnem začetnem vzponu nekaterih dejavnosti. Nevladna organizacija Svetilnik je izračunala, da Slovenci na svetovni lestvici ekonomske svobode zavzemamo 105. mesto, ki si ga delimo s Sierr Leone. Podatki tudi kažejo, da je Slovenija v gospodarskem pogledu najmanj svobodna država Evropske unije. Zelo skrb vzbujajoč je tudi podatek, da je v državah z največ ekonomske svobode pričakovana življenjska doba prebivalca 79.9 leta, v državah z najmanj ekonomske svobode, med temi pa je Slovenija, pa samo 63.2 leta. Boleča posledica sedanjih razmer je tudi to, da vsako leto okoli 25 tisoč ljudi, predvsem mladih in izobraženih, zapusti Slovenijo.

Marijan Drobež

Evropska sodba v Višnji gori

Sic transit gloria mundi!

Kaj reči po vsem tem, kar se je zgodilo v prejšnjem tednu? No, spraviti se (ponovno) na Alenko Bratušek bi bilo danes nesmiselno. Prelahko. Celotno dogajanje na relaciji Bruselj - Ljubljana pa si zasluži poglobljen razmislek. Tokrat Slovenija ni dobila samo prijaznega opozorila. Tokrat je šlo za krepko zaušnico. Tisto, katere odmev se sliši po sobi in zaradi katere vsi prisotni obmolknejo in se spogledujejo v zadregi.

Nobeneva Konrada, Kantorjev pa na pretek

To, kar se je zgodilo prejšnji teden v Bruslju, daleč presega samo Alenko Bratušek in njene (ne) sposobnosti vodenja energetske politike na evropski ravni. Žalostna je slika današnje Slovenije. Naj bom čim bolj jasen: Slovenija je preslikava povprečnega prevaranta in spletkarja (to, čemur v italijanski pravimo "faccendiere"), ki misli, da se v njegovi osebi združuje ta duh Konrada Adenauerja in Stevea Jobsa s pridihom svetosti papeža Franciška. Zase misli, da je "Sveta Trojica en sam Bog". To je tranzicijska miselnost, ki sta jo razvili aroganca in samoooklicana vsevednost večine ljudi, ki so v različnih obdobjih pridobivali moč. In to na vseh področjih. To

je prototip podjetnika, ki je brez ficka v žepu v novem sistemu tržnega gospodarstva najel kredit, ne za to da bi investiral v podjetje, ampak za to da bi si kupil novi mercedes in vilo v Dalmaniji. Socialistična miselnost, v kateri so se izgube vedno družbeno porazdeljevale, presajena v nov sistem tržnega gospodarstva, v katerem je zasebni kapital in kjer socializacije izgub niso predvidene. Če pridelaš izgubo, moraš za to sam odgovarjati: to je nauk tržnega gospodarstva. Odgovornost, to je ključna beseda, ki jo je sistem slovenskega modusa operandi povsem izbil iz splošne zavesti.

Ne, krivec ni tržno gospodarstvo!

Alenka Bratušek

In ne, za katastrofalno stanje Slovenije ni krivo tržno gospodarstvo, kot se danes v "naprednih levčarskih krogih" marsikje poudarja: zahodni tip tržnega gospodarstva je po drugi svetovni vojni dvignil celotno zahodno Evropo skozi Marshallov plan, ki sta mu sledili dve desetletji neverjetnega

gospodarskega napredka v petdesetih in šestdesetih. Ne, kriv ni nehumani kapitalizem, krivi sta oholost in aroganca dežurnih Kantorjev, in to v politiki, gospodarstvu, sodstvu, pogosto tudi v kulturi. V tem je bistvena razlika: medtem ko so Evropo po 2. svetovni vojni vodili Monnet, Adenauer, De Gasperi in njim podobni, vodijo Slovenijo Kantorji. Polom velikih gradbincev, polom mariborske nadškofije, polom Stožic, stečajni postopki velikih vitezov Kučanovega Foruma 21, 5 milijard evrov velika luknja v slovenskem bančnem sistemu. In politika: zaostrovanje za vsako ceno, ko je na eni strani edini cilj ta, da se Janša - "razredni sovražnik" spravi iz igre, medtem ko druga stran noče niti vzeti v poštev (ali pa ni sposobna), da bi po več kot 20 letih "svojemu edinemu vodji", Janezu Janši, našla neko alternativo. In sodstvo: blamaža s primerom Lipa - Zavašnik, blamaža s primerom Balkanski bojevnik in seveda blamaža z načinom vodenja primera Patria. V kontekst evropske zaušnice Sloveniji spadata afera "trenirkarji" in afera "drugorazredne teme", spadata pomladanski kongres Pozitivne Slovenije z Jankovičevim "vrtinjavijo" in rušenje vlade Alenke Bratušek, spadata samovšečnost Bratuškove pri samokandidaturi in izgradnja danes vladajoče SMC v samih šestih

tednih (strici so v podobno kratkem času zgradili tudi Pozitivno Slovenijo in še prej Zares).

Violeta Bulc: star sistem za novo imenovanje

Stara prilika o oblasti, ki izčrpa tiste, ki je nimajo, še kako drži. A Slovenija je s svojo dvajsetletno tranzicijsko izkušnjo rek nadgradila z ugotovitvijo, da oblast naredi iz povprečneža, ki je na oblasti, arogantnega povprečneža. V to zanko se je po debaklu Bratuškove v Bruslju ujel tudi Miro Cerar: postopek imenovanja nove kandidatke za komisarsko mesto se ni spremenil in je na las podoben vsem političnim imenovanjem, ki jih je Slovenija doslej izvajala. Ne govorim o sposobnostih nove kandidatke Violete Bulc: želim si in veselilo bi me, da bi se izkazala kot odlična kandidatka (no, vsaj angleščino obvlada precej bolje od Bratuškove). Način njene izbire pa je že spet tisti po stranpoteh. Bulčeva je bila izbrana na dopisni seji (!) vlade, ministri se pred izborom dejansko niso soočili in niso predstavili svojih stališč. Odločili so se samo za glasovanje. 6 jih je Bulčeva podprlo, 2 nista glasovala, 7 jih je glasovalo proti: zaradi težko razumljivega pravilnika, ki določa, da se odsotna glasova prištejeta k glasovom "za", je Bulčeva prestala "notranji izpit". A realno gledano: kolikšna je legitimnost takega kandidata pred Evropo? Kandidata, ki ga je predlagal manjšinski del ministrske ekipe. Ker je Bratuškova v prvem krogu do Bruslja prišla mimo Cerarjevega blagoslova, se je predsednik vlade, vse tako kaže, odločil vrniti udarec. Kam pa nas to pripelje? Pojasnila niso potrebna. Ostajajo pa blamaže, zaradi katerih po Ljubljani vse bolj odmeva razočaranje in v usodo vdan "sic transit gloria mundi"!

Andrej Černič

Ob 100-letnici rojstva

Poklon skladatelju Radu Simoniti

Skladatelj in dirigent Rado Simoniti (1914-1981) po mnenju mnogih sodi med najpomembnejše Brice, ki so v širšem slovenskem in evropskem prostoru pustili pomemben pečat. Na Dobrovem in v skladateljevi rojstni vasi Fojana so prejšnjo nedeljo pripravili sklop dogodkov, s katerimi so se Simonitiju poklonili ob stoletnici rojstva.

Stoletnico Simonitijevega rojstva so praznovali z odprtjem razstave Podobe Brd mi zapojo na gradu Dobrovo, na njegovi rojstni hiši so odkrili spominsko ploščo, osrednja prireditev pa je bila v dvorani Vinske kleti Goriška Brda. Slavnostna govornika sta bila predsednik državnega sveta Mitja Bervar in skladatelj sin Vasko Simoniti.

Kot skladatelj je Simoniti zapustil obširen opus, ki obsega okoli 600 glasbenih enot. Mednje sodijo njegova lastna dela in najrazličnejše priredbe. Glavnino Simonitijevega opusa predstavljajo dela za različne zborovske sestave, napisal je tudi kantati in opero.

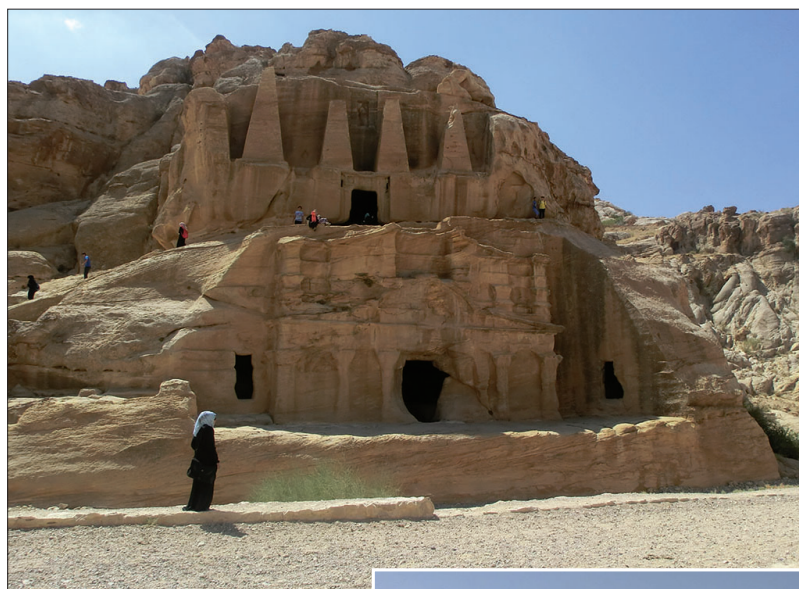
Posebno mesto zavzemajo njegovi samospeti. Skladal je na besedila sodobnih pesnikov, pogosto je sodeloval s člani partizanske kulturniške skupine. V njegovih delih je najti poezijo Karla Destovnika - Kajuha, Mateja Bora, Alojza Gradnika, Srečka Kosovela, Smiljana Samca in drugih. Simoniti je avtor več sto skladb, med katerimi je več samospetov, med njimi Samo en cvet, Mesečina, Bosa Pojdiva in Romanca, pa tudi skladb za ženske, moške, mešane ter mladinske in otroške pevske zборе. Napisal je tudi operno enodejanko Partizanka Ana. Najbolj je poznan po neuradni primorski himni Vstajenje Primorske. Rado Simoniti se je začel z glasbo resneje ukvarjati na konservatoriju v Ljubljani, kjer se je učil orgel, kompozicije in dirigiranja. Med drugim je bil stalni dirigent ljubljanske Opere, vodil je tudi Slovensko filharmonijo.

Tradicionalni večdnevni izlet PD Rupa-Peč Jordanija dežela sonca in lepih barv

Tudi letos so se pri PD Rupa-Peč odločili za že tradicionalni izlet in tokrat si postavili za cilj magično Jordanijo. Dne 19. avgusta so se že v zgodnjih jutranjih urah odpeljali do Bergama, od koder so poleteli do Jordanije. Suha in vroča dežela Jordanija, natančneje mesto Aka-

starodavne Petre. Mesto, nekdanja prestolnica Nabatejcev, spada med sedem čudes sveta. Vhod v Petro je soteska, ki jo je oblikovala voda, Nabatejci pa so ročno še dodatno sklesali njene stene in jo tlakovali. Sprehod po rožnatoredeči soteski je posebno doživetje, ki te še dodatno očara ob pogledu na pročelje zakladnice. Najpo-

batejci, Rimljani pa so ga ob zasedbi mesta nekoliko priredili svojim potrebam. Z vrha gledališča se odpira prečudovit razgled na grobnice na nasprotni strani Petre. Ob vrnitvi so se goriški izletniki poslužili različnih prevoznih sredstev, od osličkov do kamel in džipov. Tretji dan je bil namenjen ogledu ene najlepših puščav Jordanije. Vožnja z džipi po rožnati pokrajini Wadi Rum na jugu Jordanije ponuja enkratna doživetja. Učenjak, pustolovec in književnik Lawrence Arabski, ki je tu svojčas živel, ji je v svoji avtobiografiji Sedem stebrov modrosti napisal slavospev. V tej pokrajini, ki se kaže v izrednih kombinacijah barv kamnin, je bilo poskrbljeno za pristna

ba, je bila v velikem nasprotju z deževno in vlažno Italijo. Akaba je edino obmorsko pristanišče v Jordaniji. Mesto na jugu Jordanije je povsem prenovljeno. Čeprav je bilo že v času kralja Salomona in kasneje v prvih stoletjih islama zelo cvetoče mesto, se je iz tistih časov do danes ohranila le utrdba iz 16. stoletja. V mestu so številne lepe mošeje, polno je trgovin z začimbami in raznim blagom. Nekaj nenavadnega je videti, kako domačini v skupinah zahajajo k večernemu kopanju in druženju ob morju. Drugi dan se je za izletnike pot nadaljevala proti hriboviti notranjosti Jordanije do

gumnejši so se povzpeli do vrha stopnic ogromnega gledališča, ki so ga v živo skalo izklesali že Na-

doživetja, kot so hoja po peščenih sipinah, premikanje v čredah na grbah kamel beduinov, ki so svoje gostoljubje izkazali s pogostitvijo s skodelico čaja, z dobrodoščilo v prijetni senci šotoru. Tradicionalna hrana je izletnike pričakala v oazi pod mogočnimi skalami v velikem šotoru. Četrty dan se je iz Akabe pot nadaljevala proti utrjenemu mestu Kerak, nad katerim gospoduje delno obnovljena križarska trdnjava. V mestu Madabe, poimenovanem tudi mesto mozaikov, so si ogledali slikoviti mozaik, ki prikazuje zemljevid Jordanije, Palestine in severnega Egipta s konca 6. stoletja. Pred grško pravoslavno katedralo sv. Jurija se je iz grl udeležencev zaslišalo petje slovenske nabožne

pesmi. Izletniki so se odpeljali tudi do kraja Nebo, od koder je Mojzes po dolgih letih potovanja zagledal tako pričakovano obljubljeno deželo. Pogled se s te točke odpira na Jordansko dolino in Palestino. Goro Nebo je obiskal tudi Papež Janez Pavel II. V njegov spomin raste tu oljka. Pot jih je nato peljala do prestolnice Jordanije, mesta Aman. Aman je zrasel na sedmih vzpetinah. Okrog starrega dela mesta se naglo širi moderno živahno mesto. Številni so minareti, mošeje in obnovljeni spomeniki. Ozke ulice povezuje široka moderna cesta. Tu imajo svoj sedež državna palača, parlament in uradno bivališče kralja. Industrijski obrati so v predmestju, zato je zrak čist. Veliko je lepih trgovin, bank, ambasad, modernih lokalov. Značilna je mestna tržnica, izredno zanimiv je mogočen in še danes uporaben teater s svojimi šest tisoč sedeži. Z vrha mesta se pogled razteva na ostanke 3000-letne zgodovine. Aman je zelo pomembno povezovalno mesto, kjer se pretakata arabska in zahodna kultura. Peti dan so namenili ogledu srednjeveških puščavskih gradov Khirbat, Amra in Azraq, zgrajenih v 7. in 8. st. Grad Amra je vključen v Unescov seznam svetovnih kulturnih dediščin. Čudovita je njegova notranjost, saj je v celoti prekrita s freskami. Šesti dan je potekal po severnem delu Jordanije.

Ustavili so se v Jerashu-Jerihu ali t. i. Pompeju Sredozemlja. Sprehodili so se po tlakovanih ulicah mimo izjemno ohranjenih ostankov templjev, slavolokov, gledališč, javnih kopališč, fontan in amfiteatra. Nadaljevali so do Ajlouna, enega največjih spomenikov islamske vojaške arhitekture iz obdobja križarskih pohodov

skali pravoslavno cerkev in še sodobnejšo cerkev, številni so si tudi zmocili noge v reki Jordan. Z avtobusom so se nato popeljali do Mrtvega morja, ki ima zaradi svoje močne slanosti zdravilne učinke. Po večernem postanku so se vrnili v Akabo. Zadnji dan so izkoristili za zadnje nakupe in ogled. Priložnost so imeli spoznati

in se v večernih urah vrnili v Aman. Sedmi dan so odpotovali proti Mrtvem morju. Cesta se vije po čudoviti dolini Wadi Arabe, ki ločuje Jordanijo od Izraela. Postanek so imeli v Betaniji, kjer je Janez Krstnik v reki Jordan krstil Jezusa. Med udeleženci je bil tudi diakon iz Vicenze. Skupaj so obnovili krstne obljube. Slišala sta se molitev in petje v slovenščini in v italijanščini. Izletniki so ob-

vljudnost in prijaznost krajanov. Ves čas jih je spremljal prijazen in razgledan vodič, ki jim je znal na izreden način razložiti in prikazati zanimive domače navade. Marsikatera beseda se jim je vtisnila v spomin, saj je bila pomembna in spodbudna za lepo življenje. Z enkratnimi vtisi so se vrnili domov, kjer so se s hvaležnostjo poslovlili tudi od spremljevalke Patricije.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (41)

TOKSIČNE KOVINE

Toksične kovine, ki nas ogrožajo, se nahajajo povsod: v zraku, vodi, hrani, kremi, amalgamih, na oblekah in drugje. Kako se jih obvarujemo?

Nekateri zatrjujejo, da je treba telo vsaj 1-krat letno prečistiti od toksinov. Drugi nagovarjajo, da je potrebno amalgame odstraniti varno (!), saj nas zastrupljajo. Osebnost nistem takega mnenja, kajti če je telo šibko in če je na telesu prisotno vnetje, kot npr. ekcem, alergija, dermatitis, artritis in druge oblike vnetja, ki nakazujejo na šibkost imunskega sistema, je nesmiselno, da telo prečiščujemo, ampak ga moramo okrepiti!

Velika večina nas je dejansko v energetskem primanjkljaju, torej smo šibki, saj so živila osiromašena in ker so zrak, zemlja, hrana in okolje onesnaženi, voda pa slaba. V našem vsakdanjiku si moramo prizadevati telo okrepiti.

O toksičnih kovinah nihče ne govori, vsi se jih bojijo omenjati, predstavljajo celo nekakšen tabu. V naslednjih člankih bom pisala prav o teh, pod drobnogled pa bom vzela 7 glavnih toksičnih kovin in predstavila, katere težave lahko povzročajo na telesu.

Poznamo rek, da se na močno telo nič ne prime, na šibkega pa vsaka malenkost. In

tako je tudi s toksičnimi kovinami. Če imamo šibko telo, v našem primeru predvsem jetra, le-ta toksične kovine, ko te vstopijo v telo, ne zmorejo pretvoriti v topno v vodi (če je toksična kovina topna v vodi, ostane v telesu največ 12 ur in gre z našimi telesnimi produkti - urin, pot, slina - iz telesa), ampak postane topna v masteh in gre v celico, kjer ostane več kot 48 ur in povzroči kopico nevšečnosti. Če vemo, katera toksična kovina nas pesti, točno vemo tudi, na kateri del telesa vpliva. Če se v celici nahaja toksična kovina, so informacije, ki bi jih morala celica oddati telesu, napačne zaradi v njej prisotne toksične kovine, posledično telo sprejme napačne informacije in deluje na napačen način. Če so toksini prisotni v celici, spreminijo tudi vse encimatske

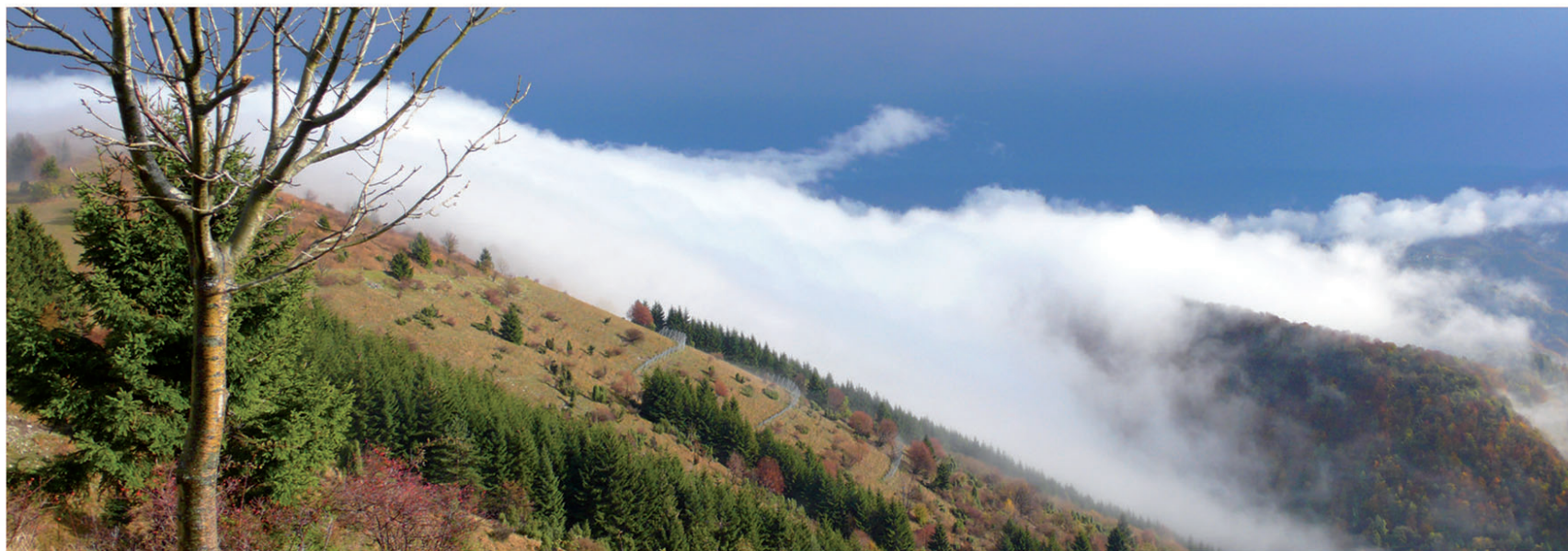
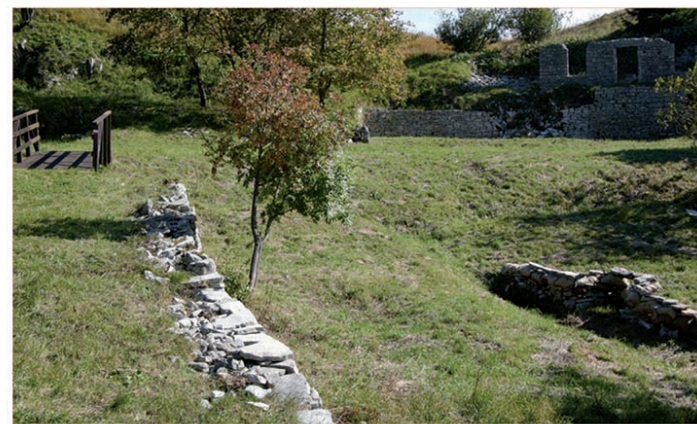
processe, ki so za telo vitalnega pomena, saj je po mnenju nekaterih avtorjev naša življenjska doba sorazmerna z encimatskim potencialom organizma. Toksične kovine šibijo celice, torej šibijo temelj našega imunskega sistema.

V naslednjih člankih bom opisala, kako lahko vplivajo na naše telo in se kažejo v njem povišane vrednosti toksičnih kovin, kot so živo srebro, aluminij, arzen, svinec, berilij, kadmij in uran.

Iščimo zdravje!

Gorska skupnost Ter, Nediža in Brda obveščča

«Pot miru» ob stoletnici vojne

Gorska skupnost Ter, Nediža je partner pri projektu »Pot miru – Via di Pace. Zgodovinske poti prve svetovne vojne od Alp do Jadrana«, ki sodi v Operativni program čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013. Cilj projekta je skupaj zaščititi in ovrednotiti kulturno-zgodovinske vire, prisotne na čezmejnem območju, ki so povezani z dogodki prve svetovne vojne z ureditvijo »integriranega spominskega parka POT MIRU-VIA DI PACE« ter s promocijo krajev – tudi iz okoljskega vidika – in zgodovinskega spomina na prvo svetovno vojno.

Slovensko-italijanski čezmejni prostor je kot prizorišče prve svetovne vojne eno od območij, ki so najbolj bogato posejana s kulturno-zgodovinsko dediščino in zapuščino iz tega zgodovinskega obdobja.

Projekt POT MIRU-VIA DI PACE predvideva, na območju kopenske meje, oblikovanje ene same čezmejne kulturne poti, ki bi povezala že obstoječe poti in ovrednotila zgodovinsko dediščino, kulturne sledove in znamenitosti v različnih deželah in istočasno tudi naravno bogastvo čezmejnega območja, ter tako okrepila odnose med prebivalci obmejnega prostora in občutek pripadnosti Evropi, izboljšala privlačnost in konkurenčnost območja z izboljšanjem edinstvenega turističnega/kulturnega in integriranega produkta, ki bi nedvomno imel

tudi dolgoročen pozitiven vpliv na območje in bi zagotovil evropsko prepoznavnost. Območje med Karnijskimi in Julijskimi Alpami, med izvirov in izlivom Soče, območja Triglavskega narodnega parka, Naravnega parka Julijskih Predalp in naravnega rezervata pri izlivu Soče, Kras in Brda na meji so izjemno bogata ne samo zaradi kulturne dediščine ampak tudi zaradi naravne in okoljske dediščine ter ostalih posebnosti, ki že danes, pa čeprav z razdrobljeno ponudbo, tvorijo odlični turistični produkt.

Z namenom razvoja tega potenciala in zagotovitve njegove prepoznavnosti na evropski ravni kot kulturnega in turističnega nišnega izdelka, predlagajo območni subjekti, da bi v okviru projekta POT MIRU-VIA DI PACE promovirali skupne vzgojno-izobraževalne, raziskovalne in turistično-kulturne programe ter tako ohranili spomin na vse, ki so trpeli, in hkrati širili osnovne vrednote, kot je mir, vizijo skupnega in trajnostnega razvoja čezmejnega območja s poudarkom na odgovornem turizmu. Projektni partnerji se nameravajo uskladiti za popis vseh obstoječih virov, prizadevali si bodo za lažji dostop do zgodovinskih krajev, za nastanek nove skupne čezmejne poti, prave mreže skupnih spominov na prvo svetovno vojno. Njihov namen je uresničiti skupno kulturno

pot na čezmejnem območju, ki je tudi sicer naravno bogato, in bi preko skupnih promocijskih aktivnosti povečati dodano vrednost njegovih mnogoterih zanimivosti.

Vodilni partner pri projektu »Pot miru – Via di Pace. Zgodovinske poti prve svetovne vojne od Alp do Jadrana« je Pokrajina Gorica. Vodja projektne skupine je dr. Marzia Bonetti. Gorska skupnost Ter, Nediža in Brda spada med projektne partnerje.

Vodja projektne skupine pri partnerju je dr. Teresa Fiscelli. Ostali partnerji so Pokrajina Trst, Pokrajina Viden, Gorska skupnost za Gurno, Železno in Kanalsko dolino, Občina Gorica, Občina Tržič, Ciljno začasno združenje »JEZIK-LINGUA« glavni predstavnik: Inštitut za slovensko kulturo, Ustanova »Fundacija Poti miru in Posočju«, Občina Brda, Občina Kanal ob Soči, Občina Komen, Občina Miren – Kostanjevica, Mestna občina Nova Gorica, Občina Šempeter – Vrtojba. Projektna ideja POT MIRU-VIA DI PACE se je porodila v želji po zagotovitvi evropske prepoznavnosti zgodovinske dediščine, povezane s prvo svetovno vojno, kar bi se doseglo z vrednotenjem dediščine in območij naravne vrednosti, kjer so prisotni zgodovinski ostanki, ter z izdelavo stalne čezmejne povezave. Partnerji, ki so bili že konec leta 2007 določeni

za opredelitev projektnih vsebin, so bili izbrani zato, ker so pomembni za doseganje pričakovanih rezultatov, saj: so v projekt vključeni vsi poglobilni javni subjekti na čezmejnem območju (pokrajine, občine, gorske skupnosti), ki imajo na lastnem pristojnem ozemlju pomembno dediščino iz prve svetovne vojne, oziroma združenja (Fundacija Poti miru / ATS JEZIK-LINGUA), specializirana na področju vrednotenja krajev prve svetovne vojne in so torej strateški subjekti za izvajanje načrtovanih posegov; (vsak partner razpolaga z notranjo strukturo, s pomočjo katere lahko ne le pravilno izvaja dejavnosti, ki jih predvideva projekt POT MIRU-VIA DI PACE, temveč zgodovinske in znanstvene strokovnjake dopolnjuje s tehničnimi kadri za vodenje administrativnih zadev projekta; pri posegih za zagotovitev lažjega dostopa do zgodovinskih krajev in za nadaljevanje pilotnih projektov vsak partner ponudi svoje strokovno osebo in kvalificirane tehnike; udeleženi partnerji so lastniki dobrin ali imajo sklenjene pogodbe, ki jih želijo ovrednotiti in na katerih nameravajo uresničiti projekt. To dejstvo zagotavlja izvedljivost posegov.

Želja vseh partnerjev po sodelovanju v okviru projekta, je v praksi razvidna v ustanovitvi Poti miru, kot enotnega turistično-kulturne-

cooperazione territoriale europea
programma per la cooperazione
transfrontaliera
Italia-Slovenia
evropsko teritorialno sodelovanje
program čezmejnega sodelovanja
Slovenija-Italija

Investiamo nel vostro futuro!
Naložba v vašo prihodnost!
www.ita-slo.eu

Progetto cofinanziato dal Fondo europeo di sviluppo regionale
Projekt sofinancira Evropski sklad za regionalni razvoj

ga proizvoda, ki bo prepoznaven in privlačen za evropsko javnost. Utrditev mednarodno prepoznavne znamke zagotavlja kontinuiteto in trajnost projektnih dejavnosti. Trajnost projekta POT MIRU-VIA DI PACE je torej zagotovljena s samim bistvom pobude: izdelavo enotne čezmejne poti, ki bi povezala simbolne kraje, zgodovinsko dediščino in muzeje, ki se navezujejo na prvo svetovno vojno ter bi se povezala z že obstoječo mrežo Poti miru in tako osnovala kulturni proizvod, s promocijo katerega bi partnerji dejansko nadaljevali tudi po zaključku projekta POT MIRU-VIA DI PACE. Z uresničitvijo projektnih ciljev oziroma z realizacijo skupne poti bo zagotovljeno nadaljnje sodelovanje pri izdelavi skupne strategije za organizacijo skupnega praznovanja stote obletnice prve svetovne vojne. To predstavlja dodano vrednost projekta. V projektu POT MIRU-VIA DI PACE je sodelovanje partnerjev okrepljeno tudi zaradi podpore predsednikov obeh držav (Slovenije/Italije), ki podpirata skupno idejo, poslanstvo in projektno vizijo.

«Bimobis», kolesarska mobilnost med Italijo in Slovenijo

Gorska skupnost Ter, Nediža in Brda je partner pri projektu »BIMOBIS. Kolesarska mobilnost med Slovenijo in Italijo«, ki sodi v Operativni program čezmejnega sodelovanja Slovenija-Italija 2007-2013.

Projekt BIMOBIS izhaja iz predpostavke trajnostne mobilnosti kot priložnosti tako za skladen regionalen razvoj kot za obstoječo tržno nišo na področju turistične ponudbe. Kot enega izmed enostavnejših in v več pomenih koristnih primerov trajnostne mobilnosti, bo projekt izpostavil čezmejno kolesarsko mrežo, ki bo nadaljevala že začete projekte sodelovanja in bo nadgradila zgodbo strateškega projekta Interbike v regionalnem prostoru.

Projekt načrtuje čezmejni kolesarski krog, ki bo osnova za druge nadgradnje v smislu navezovanja in nadaljevanja, hkrati pa bo ta krog povezal določene že pripravljene odseke. Zaradi večjega obsega prometa na glavnih cestah, je potrebno kolesarje umakniti z glavnih prometnic in s tem tudi razvijati ta del prometa skladno z načeli kolesarjenja kot turističnega produkta. Integracija kolesarjenja kot sredstva prevoza,

načina rekreacije ali dela turistične ponudbe z drugimi elementi turizma pa je nadgradnja, ki medsektorsko načrtovani krog poveže tudi v čezmejno verigo dodane vrednosti.

Turistična ponudba tako ene kot druge strani je namreč precej ozko vezana na območje do meje, prekomejnost pa je zaenkrat bolj izjema kot pravilo. Zaradi zagotavljanja trajnosti in obenem tudi sinergije z drugimi sektorji, je prav vključevanje turističnih ponudnikov v zgodbo kolesarskega kroga dodana vrednost tega projekta.

Glavni cilj projekta je sinergijsko povezati trajnostno mobilnost z razvojem turistične privlačnosti čezmejnega prostora. Interdisciplinarnost projekta izhaja iz dejanske problematike, saj je nesmiselno reševati en sektor brez upoštevanja potreb drugega. Tako projekt močno vpliva tudi na operativni cilj druge prednostne naloge: skupaj razvijati turistične potencialne.

Vodilni partner pri projektu »BIMOBIS. Kolesarska mobilnost med Slovenijo in Italijo« je Občina Tolmin. Kakor navedeno, Gorska skupnost Ter, Nediža in Brda spada med projektne partnerje. Vodja projektne skupine pri partnerju je dr. Te-

resa Fiscelli.

Ostali partnerji so Občina Kobarid, Občina Bovec, Občina Kanal ob Soči, Mestna občina Nova Gorica, Občina Brda, Lokalna turistična organizacija Sotočje Kobarid-Tolmin, Ministrstvo za promet - Direkcija Republike Slovenije za ceste, Občina Čedad, Občina Špietar, Občina Podbuniesca, Občina Corno di Rosazzo, Konzorcij za zaščito kontroliranega porekla vin Vzhodnega furlanskega gričevja in Ramandola.

Pobuda je nastala med sodelovanjem Občine Tolmin na slovenski in Občine Čedad na italijanski strani, ki sta tudi smiselno oblikovali partnerstvo. Na skupnih sestankih in preko drugih načinov komunikacije je bila izoblikovana projektna ideja.

Pri izvajanju projektnih aktivnosti bodo sodelovali vsi projektni partnerji. Vodilni partner bo zagotavljal vodenje in koordinacijo projekta. V aktivnostih delovnega sklopa 2 bodo imele pomembno vlogo vse občine, saj bodo zagotavljale podatke potrebne za analizo, hkrati pa bodo kot pomemben deležnik sodelovale v procesu. Tretji delovni sklop predvideva obravnavanje kole-

sarskega kroga in potencialnih povezav z vidika vseh udeleženi lokalnih skupnosti kot partnerjev in potencialnih investitorjev. Izvedljivost povezave bosta nakazali Občina Čedad in Direkcija Republike Slovenije za ceste, ki bosta vsaka na svoji strani meje izvedli po eno pilotno investicijo. Ostale občine bodo traso označile, da bo pre-

gledna za uporabnike. V četrtem delovnem sklopu bosta imela glavno vlogo Lokalna turistična organizacija Sotočje in Consorzio Tutela Denominazione origine vini »Colli orientali del Friuli«, ki sta kot ustanovi s področja turizma pooblaščenici za izpeljavo aktivnosti s področja integracije kolesarskega kroga z obstoječo in potencialno turistično ponudbo. Ostali partnerji bodo nudili podporo pri zagotavljanju potrebnih podatkov in informacij in stikom na terenu. Vodilni partner bo imel največjo vlogo pri koordinaciji komunikacije zadnjega delovnega paketa, poskrbel bo tudi za vzpostavitev spletne strani. Projekt bo imel pomembno informativno noto, zato bo diseminacija osnovne ideje potekala tako na lokalni ravni (trajnostna mobilnost) kot na širšem območju (predvsem kolesarski turizem). Projektno partnerstvo temelji na obstoječih kot tudi novih povezavah, zato pričakujemo nadgradnjo sodelovanja. Širši projekt je nastavljen srednjeročno in zato presega trajanje projekta Bimobis, s tem pa so se partnerji tudi zavezali k dolgoročnemu sodelovanju, ki ga preko mejna infrastruktura in ponudba zahtevata.